S. RITUUM CONGREGATIO

DECRETA

I.

Decretum super Oratoriis semipublicis

A sacra Rituum Congregatione saepe postulatum est, quaenam Oratoria ceu semipublica habenda sint. Constat porro Oratoria publica ea esse, quae auctoritate Ordinarii ad publicum Dei cultum perpetuo dedicata, benedicta, vel etiam solemniter consecrata, ianuam habent in via, vel liberum a publica via Fidelibus universim pandunt ingressum. Privata e contra stricto sensu dicuntur Oratoria, quae in privatis aedibus in commodum alicuius personae, vel familiae ex Indulto Sanctae Sedis erecta sunt. Quae medium inter haec duo locum tenent, ut nomen ipsum indicat, Oratoria semipublica sunt et vocantur. Ut autem quaelibet ambiguitas circa haec Oratoria amoveatur, Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII ex Sacrorum Rituum

Congregationis consulto, statuit et declaravit: Oratoria semipublica ea esse, quae etsi in loco quodammodo privato, vel non absolute publico, auctoritate Ordinarii erecta sunt; commodo tamen, non Fidelium omnium nec privatae tantum personae aut familiae, sed alicuius communitatis vel personarum coetus inserviunt. In his omnes sacrosancto Missae Sacrificio intersunt, praecepto audiendi Sacrum satisfacere valent. Huius generis Oratoria sunt quae pertinent ad Seminaria et Collegia ecclesiastica; ad pia Instituta et Societates votorum simplicium, aliasque Communitates sub regula sive statutis saltem ab Ordinario approbatis; ad Domus spiritualibus exercitiis addictas; ad Convictus et Hospitia inventuti litteris, scientiis, aut artibus instituendae destinata; ad Nosocomia, Orphanotrophia, nec non ad Arces et Carceres; atque similia. Oratoria, in quibus ex instituto aliquis Christifidelium coetus convenire solet ad audiendam Missam. Quibus adiungi debent Capellae, in Coemeterio rite erectae, dummodo in Missae celebratione, non iis tantum ad quos pertinent, sed aliis etiam Fidelibus aditus pateat. Voluit autem Sanctitas Sua sarta et tecta iura ac privilegia Oratoriorium, quibus fruuntur Emi S. R. E. Cardinales, Rmi Sacrorum Antistites, atque Ordines Congregationesque Regulares. Ac praeterea confirmare dignata est Decretum in una

Nivernen. diei 8 Martii 1879. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 23 Ianuarii 1899.

C. Ep. PRAENESTINUS Card. MAZZELLA

L. ✠ S. *S. R. C. Praef.*

Diomedes Panici *S. R. C. Secretarius.*

II.

NIVERNEN.

R.mus D. Stephanus Antonius Lelong Episcopus Nivernen. quae sequuntur Sacrae Rituum Congregationi exposuit, opportunam declarationem seu resolutionem humillime expostulans, videlicet:

I. Potestne Episcopus iure ordinario concedere licentiam etiam plures Missas qualibet die celebrandi 1° in Capellis seu Oratoriis publicis piarum Communitatem, etiam earum quae clausuram non habent; 2° in Capellis seu Oratoriis piarum Communitatum, quae licet non habeant ingressum in via publica, inserviunt tamen quotidianis exercitiis totius Communitatis; 3° in Capellis seu Oratoriis ad personas quidem privatas pertinentibus, sed quae sunt publica vel semipublica in eo sensu quod habeant ingressum in via publica vel prope viam publicam, ut semper cuilibet volenti intrare permittatur?

II. Potestne Episcopus alia Oratoria praeter Capellam seu principale Oratorium erigere in piis Communitatibus, sive ob numerum Sacerdotum ibi degentium ut ab omnibus Missa dici possit, sive in gratiam infirmorum qui nequeunt adire Capellam seu Oratorium principale?

III. Potestne Episcopus iure proprio concedere facultatem asservandi SS.mum Sacramentum 1° in Ecclesiis seu Capellis publicis quae tamen titulo parochiali non gaudent, etsi utilitatibus Paroeciae inserviant; 2° in Capellis piarum Communitatum publicis, id est quarum porta pateat in via publica vel in area cum via publica communicante, et quae habitantibus omnibus aperiuntur; 3° in Capellis seu Oratoriis intérioribus piarum Communitatum, quando non habent Capellam seu Oratorium publicum in sensu exposito, ut evenit ex. gr. in Seminariis?

IV. Potestne Episcopus iure proprio licentiam concedere uni Sacerdoti secundam Missam diebus Dominicis aut festivis de praecepto celebrandi 1° in Oratoriis seu Capellis quae a S. Sede vel vi Indulti ab ea concessi fuerunt approbata, quando propter distantiam a Parochiali Ecclesia ista secunda Missa proficere potest voto Parochianorum, qui aliter Missam non audirent vel saltem difficillime; 2° in duabus Ecclesiis in eadem Parochia existentibus,

quando pro utraque deservienda unicus adest Sacerdos, et tamen non sine detrimento religionis Missa in una tantum celebraretur; 3° in eadem Ecclesia quando aliter pars sat notabilis Parochianorum Missam non audiret; 4° quando valde utilis est, sin autem necessaria ista secunda Missa ut communicari a Fidelibus cum maiori facilitate et aedificatione frequentius possit?

Sacra itaque Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, hisce postulatis sic respondit:

Ad I. Episcopus utatur iure suo in omnibus casibus expositis.

Ad II. Si porro ex piarum Communitatum conditione necessaria sit erectio alterius Oratorii, pro eius erectione facultas erit a Sancta Sede obtinenda.

Ad III. Implorandum est indultum a Sancta Sede quoad omnia postulata.

Ad IV. Posito quod Episcopus iam facultatem obtinuerit a S. Sede concedere Sacerdotibus suae Dioecesis indultum bis in die festo sacrum litandi, erit suae prudentiae hac speciali facultate in casu necessitatis pro populi bono uti, si vero eiusmodi facultate ipse non sit instructus, eam impetrare poterit. Atque ita respondit ac declaravit. Die 8 Martii 1879.

Ita reperitur in Actis et Regestis S. R. Cong.nis. Die 23 Ian. 1899.

DIOMEDES PANICI *Secretarius.*

III.

LUCANA.

Ex Indulto Apostolicae Sedis confirmato per Bullam sa. me. Benedicti Papae XIII. XV Kalendas Martii anno 1725, R.mo Capitulo et Canonicis Ecclesiae Cathedralis Lucanae facultas celebrandi ad Missam et ad Vesperas in Pontificalibus concessa fuit sub hac clausula et conditione: « quoties processionaliter aut capitulariter aut ad aliquas Ecclesias civitatis Lucanae in quibusdam Ecclesiarum ipsarum solemniis, prout moris est, accedant. » Hinc a Sacra Rituum Congregatione expostulatum est: An eiusmodi facultas extendatur ad supradictas functiones in Pontificalibus, etiam absente Capitulo iuxta antiquissimam consuetudinem?

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque mature perpensis, rescribendum censuit: *Standum decreto* **Ex Romanorum Pontificum indulgentia** *d. d. 27 Augusti 1822 et Constitutioni sa. me. Pii Papae VII.*

Decet Romanos Pontifices *IV Nonas Iulias anno 1823. Atque ita rescripsit die 27 Ianuarii 1899.*

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

IV.

DUBIUM

Proposito dubio: An in cantu Praefationis et Orationis Dominicalis quoties Missae decantantur, organa pulsari queant? Sacra Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, et audito voto Commissionis Liturgicae, respondendum censuit: « *Osbstat Caeremoniale Episcoporum lib. I. cap. 28 n. 9 quod servandum est.* Atque ita rescripsit. Die 27 Ianuarii 1899.

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

V.

AGINNEN.

R.mus Episcopus Aginnensis in Galliis Sacrae Rituum Congregationi humiliter exposuit quod in sua Dioecesi praesertim ruricolae degunt, et difficile ad Cereorum Benedictionem die II Februarii ecclesiam frequentant ob festi Purificationis suppressionem. Quapropter expo-

stulavit ut in eadem Dioecesi benedictio solemnis Candelarum, quae fit iuxta Ritum die 2ª Februarii, in Dominicam sequentem transferretur. Sacra porro Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit: « Servetur Decretum in una *Rhemen.* 7 Februarii 1874». Atque ita rescripsit. Die 27 Ianuarii 1899.

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

VI.

MARIANOPOLITANA

Rmus Dnus Paulus Bruchesi Archiepiscopus Marianopolitanus, Sacrae Rituum Congregationi sequentia dubia pro opportuna solutione humiliter subiecit, nimirum:

I. Utrum preces quae flexis genibus, ad omnes horas in feriis poenitentialibus dicuntur, pariter in fine Matutini, quando separatur a Laudibus, sunt addendae?

II. Utrum antiphonae « Ne reminiscaris » et « Trium puerorum » quae privatim a Sacerdote recitantur ante et post Missam, duplicandae sunt vel non, iuxta ritum Missae quam celebrat?

III. An satisfacit obligationi suae clericus

in ordinibus sacris constitutus, qui sponte vel invitatus se adiungit clero, officium ab officio ipsius clerici diversum canenti vel recitanti ?

Et Sacra eadem Congregatio referente subscripto Secretario, audito etiam voto Commissionis Liturgicae, re mature perpensa, rescribendum censuit:

Ad I. Negative.

Ad II. Ad libitum in casu iuxta ritum officii vel Missae.

Ad III. Negative, secluso privilegio.

Atque ita rescripsit. Die 27 Ianuarii 1899.

C. Card. MAZZELLA *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

ALLOCUTIO

AD SACRAE LITURGIAE STUDIA AUSPICANDA

IN ROMANO PONTIFICIO ATHENAEO

AD S. APOLLINARIS

V IDUS NOVEMBRES MDCCCXCVIII.

(Contin. V. n. I. Ephem. pag. 11).

Quod si contra haec obiiciat quis, non ante hos centumquinquaginta annos, consuevisse in publicis Scholis liturgicam tradi doctrinam, ceterarum disciplinarum more ; in promptu habemus, hoc ipsum et aliis scientiis contigisse, sive profanis, Marco Tullio teste, sive ecclesiasticis, uti ex antiquioribus constat monumentis. Unde pe-

rennes laudes, una cum grati animi sensu, perillustri memoriae *Benedicti Decimiquarti* tribuere tenemur, quia primus, alma in hac Urbe sacrorum Rituum disciplinae, tanquam novae facultati, distincta methodo tradendae, locum inter ceteras sacras facultates assignaverit. Hodieque haud dissonans tributum laudum, cum gratiarum actionibus, sapientissimo Domino nostro *Leoni Papae Decimotertio* debemus, quia, instante vigilantissimo dignissimoque suo Vicario, quasi tertium recurrentem iubilarem quinquagesimum instaurans, a munificentissimi Praedecessoris opere tam utiliter invecto, hanc denuo, in hoc nostro perillustri literarum ludo, studiorum palaestram aperiendam mandaverit.

Verum, et ut ars considerata, S. Liturgia suam dignitatem non amittit. Sunt pleraeque liberales artes nobilissimum tenentes locum inter humanas, cuiusmodi sunt v. gr. Rethorica, legalis procedura, Musices. Ita liturgica praxis maximi facienda est, imo longe pluris quam ceterae omnes artes. Si enim ars ex typo et obiecto nobilitatur, infinitam ars nostra dignitatem nanciscitur, eo quod eius typus obiectumque praecipuum est ipse Deus. Divini cultus actus exercens, « Sacerdotium , ait Chrysostomus, in terra peragitur, sed coelestium ordinum classem obtinet; et iure quidem merito. Non enim homo, non Angelus, non Archangelus, non alia quaepiam creata potestas, sed ipse Paracletus hoc officium ordinavit, qui manentibus in carne auctor fuit, ut Angelorum ministerium animo conciperent. Hoc itaque terribilissimum Mysterium, quis tandem, nisi admodum insaniat, vel mente captus sit, despicere queat »? An ignoras humanam animam, ignem Sacrificii huiusmodi nunquam gestare potuisse, sed omnes funditus perituros fuisse, nisi magnum adesset gratiae Dei auxilium? (1).

(1) De Sacerd. lib. III, 4.

At singularem prorsus praerogativam, quae nostram exornat scientiam, non praeteribo, quin vestros sub oculos ponam. Satis persuasos esse vos puto, eo maiorem probari alicuius disciplinae dignitatem, quo maiori indiget ceterarum famulatu. Nunc autem quanta, et ex hoc capite, sit nostrae nobilitas, vobis relinquam iudicium, cum perspectum habueritis, cunctarum fere, ut viam sternant, congeriem requirere.

Et re sane vera, qui fieri posset ut sacrorum Rituum intelligentia capiatur, absque scientia *divinarum Scripturarum?* Quomodo ignarus *Dogmaticae Theologiae* puros Ritus a falsis discriminabit, aut ab Haereticorum calumniis tuebitur? Quis sine *Scholastica*, abdita in Sacris Ritibus mysteria, copioso argumentorum apparatu, illustrabit? *Mystica Theologia* ipsa est, quae Dei cultum perfectiorem reddit. *Canonica disciplina* ipsa est, quae sacrae Liturgiae veluti angularium lapidum fundamenta, sive ex veterum Patrum traditione, sive ex Summorum Pontificum constitutionibus, supponit. *Theologia Moralis* ipsa est, quae sacros Ritus ad sempiternam animarum salutem ordinat. *Ascetica*, ait Eminentissimus Parocchi (1), illi pernecessaria est, qui liturgica officia, non automatum praecisione, sed viva diligentia, Sanctorum propria, cupit exercere; ut ad illam venerationem erga sacras Caeremonias populus trahatur, qua sancta Theresia, pro ipsarum vel minima, vitam ipsam profundere non dubitasset. Num verum Liturgistam diceres *Historiae ecclesiasticae* imperitum? Num putas *Philosophicis* doctrinis posthabitis, sublimem catholici cultus philosophiam quemquam intelligere posse? Num armis *Critices* (acerrimis hodie quibuscumque in castris) destitutus legitima Dei iura defendet? Oh! quam ma-

(1) Loc. cit.

gnum sacra Liturgia percipit emolumentum ex *Archaeologicis* studiis ? Ii noverunt quos delectat sacrata detegisse monumenta; ii quoque quos iuvat Christianas pie revocare aetates. Nec silendum de maximo, quod praestat nostrae scientiae, praesidio, cultus *Litterarum*, *Eloquentiae*, *Poesis*, *Musices*, *Picturae*, *Sculpturae*, *Architecturae* aliarumque maiorum vel minorum artium, quibus Christi civitas adornatur, illique supernae similis efficitur, quae « semper resultat laudibus, sponsaeque ritu cingitur (1)».

Audiatis, quaeso, doctissimum De Azevedo, primum huius scientiae tradendae Magistrum constitutum: «Vereor ne quod modo dicturus sum, id aliqui perinde non intelligant, ac veritas postulet, dicam tamen non minus vere quam audacter quod sentio : dicam sacrorum Rituum disciplinam, illis omnibus, (nempe sacrorum librorum interpretationi, Scholasticae Theologiae. Dogmaticae etc.) longe multumque antecellere. Illae enim posterioribus saeculis exortae sunt, haec vel ab ipsis Ecclesiae incunabulis initium duxit. Illae longe remotius Deum spectant, haec ad ipsum Dei cultum refertur. Illae ad bonos mores viam tantummodo communiunt, haec solidos pietatis fructus affert. Illae denique in sola rerum divinarum cognitione plerumque conquiescunt, haec ita cum rebus divinis implicita est et cohaeret, ut ab iisdem seiungi non possit (2)».

Scio quidem complures inveniri, quibus huiusmodi non arridet sententia. Sed hi similes sunt, ni fallor, ei qui praeponereret graphicen picturae, litteras philosophiae, logicam metaphisicae, aut qui praestare diceret speculum veritati, formam substantiae, notitiam fruitioni.

Satis, his dictis, probavisse me reor, sacrae Liturgiae

(1) Hymn. Liturg. in Ded. Eccl.
(2) In instit. Sch. Ss. Rit.

studium maxima gaudere praestantia. Nihilominus, ne aliquid neglexisse videar, et illud observabo, ipsam quoque irrationalem naturam, ipso Deo auctore, sacrae Liturgiae famulari, et sicut *Coeli enarrant gloriam Dei*, ita et muta animantia et vegetabilia et mineralia ad Dei cultum mirifice adornandum convenire. Quaenam ex innumeris, quae coluntur, scientiis tam late patet, ut de cunctis, quae sive in coelis, sive in terris sunt debeat disputare? Iam nunc eiusmodi, vidistis, est sacra Liturgia.

En ergo, Auditores humanissimi, en quinam laboribus vestris subiicitur campus; alacres operi admovete manus. Ne pusillo teneaminor animo. Circumspicite et videte quodnam vos comitetur agmen: sunt Antistites summi, inter quos eminent cum primus Beatus Petrus, post Christum Dominum, Romanae Liturgiae institutor, et postremus Leo XIII provector et tutor, tum plures alii, nomine Silvester, Damasus, Caelestinus primus, cuius celebris aphorismus permansit: « Legem credendi statuat lex supplicandi », Leo Magnus, Gelasius primus, Gregorius Magnus, Leo secundus, Innocentius tertius, Pius quintus, Gregorius Decimustertius, Clemens octavus, Paulus quintus, Urbanus octavus, Benedictus decimustertius, Benedictus decimusquartus.... Sunt Doctores egregii, dico Hieronymum, Ambrosium, Thomam, Basilium, Chrysostomum.... Sunt viri praeclarissimi, ut Honorius Augustodunensis, Amalarius Trevirensis, Valfridus Strabo, Durandus, Allasius, Cardinalis Bona, V. Card. Thomasius, Zaccaria, Marténe, Mabillonius, Muratori, Guéranger, Bikel, Probst, Kraus, Duchesne, Lapini, Magani; nec non Gavantus, Meratus, Cavalerius, Catalanus, Giorgi, Thalhofer, Fornici, Martinucci, De Herdt, A Carpo . . . .

Nobilis profecto cohors, digna quae debito colatur honore, cuius ducatui nos ultro committamus in via.

Nunc demum, cum videam vestris in frontibus manifeste depictum bonae voluntatis propositum, nil aliud mihi restat, nisi ut de Methodo vobis loquar, quam, Deo adiuvante, tenebimus in hoc biennali liturgico curriculo. Iam vero, cum de hac re mecum ipse multum cogitarem, fateor, anceps diu haesi, dubitans quid, tam brevi temporis spatio, foret agendum. Magnum hoc pelagus non ita velociter traiicere poterimus. Ibimus quoadusque nostrae nos vires portabunt. Plurima extant, quae praeterire haud licet. Huiusmodi sunt Prolegomena quaedam, quibus expendere necesse est sacrae liturgicae scientiae Notionem, Naturam, Divisionem, Obiectum, Originem, Progressum, Fontes, iuridicum valorem. Vocabimus primam hanc partem *Propaedeuticam Liturgicam*. Post haec ingredi licebit in subiectam materiam, quam pertractabimus, nec speculative tantum, nec omnino practice, ita ut, media incedentes via, scopulos utrinque vitemus; ne vocemur nimirum, aut *piscatores in aëre*, aut *mechanici exercitatores*. Hanc methodum tractandi sacram Liturgiam appellare placebit *Hermeneuticam Liturgicam*. Est enim animus liturgicos codices recensere, et pluribus, quae nostris temporis augustiis contineri non poterunt, vix praelibatis, interpretationem locorum, quae maioris videbuntur ponderis, instituere. Inde vero, ne arida aut molesta evadat tractatio, opportuna arripietur occasio, rem variis argumentis exornandi, quae, cum eruditionis copia, maximam parient utilitatem. Parebunt sacrorum Rituum rationes, historia, significationes, harmonia, pulchritudo, nobilitas. Erunt quoque exercitationes nostrae, data occasione, tum apologeticae tum polemicae : haud deficit et his in castris adversariorum copia, quos superare necesse est.

At tempus est iam, ut finem dicendi faciam. Ego, quod ad me attinet, omni ope enitar ut, diligentia, stu-

dio, labore, cum amplissimorum Praesulum huius Athenaei, tum vestrae exspectationi satisfaciam. Vos autem, vestram his studiis propensissimam ostendite voluntatem, curam omnem impendite, ut non meis tantum, sed et vestrorum Moderatorum votis obsecundetis. Quam praecipue vero, vos oro atque obtestor, Eminentissimi Praesulis nostri, eximii nostrae scientiae cultoris, desideriis obtemperate, quae, dum mihi docendi munus traderet, manifestavit, dicens, velle se, alumnos, sacrae Liturgiae non communi modo incumbere, verum *ferventissimo cum animi ardore*. Quod vos praestituros esse, mihi certa spes est.

Interea nos nostraque studia Omnipotenti Deo commendemus, tamquam S. Liturgiae Auctori et Consummatori; Deiparae Immaculatae opem imploremus, tamquam dignissimae Levitarum Reginae; adsit et nobis Angelus, qui *stetit iuxta aram templi*. Sunto nostrae scholae Patroni, sicuti merito sacrosanctae totius Orbis Cathedralis instituti fuere Tutelares, Ioannes Baptista et Ioannes Apostolus ac Evangelista; ille quia Praecursor fuit Sacerdotii Christi, iste quia meruit, unicus Sacerdos, Christi cruento adstare Sacrificio. Opem ferat et Beatissimus Ravennatum Antistes, ad cuius Aedem congregamur.

Discamus ergo digne *fungi Sacerdotio* (iterum commemoro) *ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in aedificationem Corporis Christi*.

Sancte Sancta tractemus, quae nunc *videmus per speculum in aenigmate*, ut aliquando concedatur efferri

..... al bel giardino,
Che sotto i raggi di Cristo s' infiora.

(Parad. XXIII).

Io. Bapt. M.ª Can. Menghini
Caeremoniarius Apostolicus
S. Liturgiae ad S. Apollinaris Professor.

QUAESTIONES ACADEMIAE LITURGICAE ROMANAE

Circa « ADDENDA ET VARIANDA » in Rubricis

II.

Friderico presbytero, qui in antiquitate liturgica maximopere se placet, mutatio Rubricarum, quae pro festis Patroni, Tituli et Dedicationis Ecclesiae ponit duplex primae classis, haud satis arridet. Animadvertit enim tria festa localia Dedicationis, Patroni et Tituli, esse adeo solemnia, ut optimo iure pro aliis quibuscumque festis eiusdem ritus stare possint, quae proinde in illis merito comprehenduntur. Hinc est, quod etiam antiquitus ita intelligebantur communiter praefatae Rubricae, ut quodcumque aliud festum primae classis includerent. Eapropter antiquum dicendi modum novo praefert, quem probatione vix dignum iudicat. *Quaeritur:*

2. *Utrum, iuxta Rubricas, tria festa solemniora locorum, aliis quibuscumque, solemnioribus exceptis universalis Ecclesiae, praestent, in iisque alia quaecumque duplicia primae classis semper inclusa fuerint?*

2. *Quoties et quamnam huiusmodi Rubricae, de quibus in casu, mutationem passae fuerint, quidque in praesenti indubie tenendum?*

3. *An iure, an immerito Fridericus sententiam suam tenuerit?*

SOLUTIO

Ex dissertatione Rev. D. Ronaldi Cowen Almi Collegii Urbani de Propag. Fide alumni, habita in Ecclesia Congregationis Missionis prope Curiam Innocentianam, die 30 Novembris 1898 ; acta Epitome per R.mum Dom. Philippum M. Difava Sacr. Rit. Cong.nis Substitutum.

I. Utrum, iuxta Rubricas, tria Festa solemniora locorum, aliis quibuscumque, solemnioribus exceptis universalis Ecclesiae, praestent, in iisque alia quaecumque duplicia primae classis semper inclusa fuerint ?

Prior huius quaestionis pars affirmativam, uti ex dicendis patebit, responsionem sibi vindicat, altera vero dat locum distinctioni.

Quoad primam, inquiritur, utrum tria Festa localia, nempe Patroni, Tituli et Dedicationis Ecclesiae, *aliis quibuscumque* praestent, sub qua dicendi ratione intelliguntur omnia Festa primae classis, quae non sunt Ecclesiae universalis, namque haec expresse a quesitu excluduntur ; et sane quaestio fieri non potest, an Festa solemniora localia praevaleant illis quae sunt secundae classis tantum. Dicitur insuper *iuxta Rubricas ;* hinc demonstratio nostra praecipue ex Rubricis procedere debet, nempe vim sumere ex Rubricis. Merito tandem exceptio ponitur pro Festis solemnioribus Ecclesiae universalis ; nemo enim dubitat quin Festa duplicia primae classis, quae sunt communia in Ecclesia universa, gaudere debeant praecedentia supra alia Festa, quae, quamvis primae classis, tantum sunt particularia.

Hinc ponitur, uti patet, divisio Festorum duplicium primae classis in tres ordines : Festa solemniora Ecclesiae universalis — Festa localia (Patroni, Tituli et Dedicationis) — Alia festa duplicia primae classis. Quod

autem sic ordinanda sint, ex sequenti patefiet demonstratione, praecipue vero ex responsione ad secundum quaesitum. Hic et nunc probandum est, tria Festa localia omnibus aliis festis primae classis praevalere, quae non sunt Ecclesiae universalis. Pluribus utemur argumentis, ita ut, alterutro reiecto, valeat tamen aliquod ad conclusionem optatam assequendam.

Et 1. Thesis nostra probari optime potest ex Tit. VIII, n. 1 Rubricarum Generalium Breviarii; ibi enim Festa Dedicationis Ecclesiae propriae, Patroni et Tituli inter Festa principaliora enumerantur, quae sunt: Pascha Resurrectionis, Ascensio, Pentecostes, etc., horum autem omnium, simili ratione, praecipitur octiduum solemnitatis. Nunc si tria Festa inter illa enumerantur, quae certo certius praevalent ceteris primae classis, et eodem modo Rubricae de utrisque loquuntur, legitime concludi potest, Rubricas considerare tria Festa localia, uti praestantia super cetera primae classis.

2. Ex Titulo IX, n. 3 earumdem Rubricarum manifestum fit, Festa Dedicationis, Patroni principalis et Tituli, prouti maximae solemnitatis vi Rubricarum et ex praecepto, praevalere Dominicis secundae classis; unde agendum est in casu, de Festo Dedicationis, aut Patroni, aut Tituli, quamvis ex hoc consequatur reductio alicuius ex dictis Dominicis ad solam commemorationem. Sed posset quis dicere, argumentum hoc non valere, eo quod Dominicae secundae classis cedunt quoque aliis festis primae classis, praeter tria Festa localia; at respondendum est, verum esse, Dominicas secundae classis cedere aliis Festis primae classis, praeter tria localia, sed maxima cum differentia; namque, hae Dominicae cedunt tribus Festis localibus ex lege ordinaria et ex praecepto, seu ipsa vi Rubricarum, dum e contrario cedunt ceteris Festis primae classis tantum ex speciali licentia, seu ex indulto. Unde concluditur: ea Festa, quae aliquo gaudent privilegio,

honore, praelatione, ex lege ordinaria, praeferri debent illis, quae eodem honore etc. gaudent ex speciali indulto : atqui hùiusmodi est casus noster ; ergo....

3. Eadem potest inferri conclusio ex Titulo IX, n. 5, in quo festum Dedicationis propriae Ecclesiae inter Festa maiora per annum computatur, cuiusmodi sunt Pascha Resurrectionis, Ascensio, Pentecostes, et horum omnium una generatim lex est, ut nulla fiat in relativo Officio commemoratio. Quod autem dicitur de Dedicationis Festo, extenditur etiam ad Festa Patroni et Tituli ; norunt quippe omnes, uti docent Petrus Piacenza (*Ephem. Liturg. 1895, pag. 304)* et Franciscus Stella (*ibid. 1891*), dubium non esse, quin festa localia, nempe Patronus, Titulus et Dedicatio, quidquid sit de discrimine inter se, quatenus sunt eiusdem ritus et gaudent iisdem privilegiis, omnia esse paris iuris relative ad alia Festa duplicia primae classis, seu ad inferiora. Hinc deducitur, quod tam in Festo Dedicationis, quam in aliis de Titulo et Patrono, « nulla, ex lege generali, commemoratio eo die est agenda », et quia id non praecipitur in aliis festis primae classis, iure merito concluditur, tria Festa localia praevalere aliis, exceptis iis tantum Ecclesiae universalis.

4. Probata manet nostra Thesis ex superioribus, quoad *occurrentiam,* nunc probanda quoad *concurrentiam*. Titulo IX, n. 2 legimus : « Inter festa aequalis solemnitatis servetur hic ordo, ut Festa Domini praeferantur omnibus aliis.... et Festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis vel Ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Kalendario descriptis ». Atqui Festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis vel Ecclesiis solemniter celebrantur, sunt praecise Festa Patroni, Tituli et Dedicationis propriae Ecclesiae; ergo haec tria Festa, iuxta Rubricas, praeferenda sunt aliis in Kalendario descriptis. Quod est dicere. dicta tria

Festa praevalere super omnia alia Festa duplicia primae classis, exceptis semper solemnioribus Ecclesiae universalis.

5. Aliud argumentum praestabunt duae Tabellae Rubricarum, scilicet ex Rubricis generalibus excerptae, in quibus enumerantur Festa primae classis, et praeter Festa Domini, B. Virginis, S. Ioseph, Ss. Apostolorum Petri et Pauli et omnium Sanctorum, inveniuntur et tria nostra Festa localia, quod factum non videmus pro Festis aliis primae classis. Ex hac ergo differentia, quae a Rubricis ponitur, inter tria Festa localia et alia Festa primae classis, licet concludere, illa istis praevalere.

Hinc videtur quoque inferri posse, quod, si tria Festa localia expresse nominantur inter duplicia primae classis, non autem alia, hoc significat (uti superius diximus) haec alia, quae nominata non sunt, gaudere ritu duplici primae classis tantum ex quodam privilegio seu indulto, ideoque debere locum cedere illis tribus localibus, quae ritus sunt duplicis primae classis non ex privilegio, sed de iure et ex lege ordinaria seu vi Rubricarum ipsarum.

6. Inter *Notanda* post tabellam « Si occurrat eodem die », sub numero 1 legitur: « Notandum, quod duplex quodcumque, etiam Patroni et Tituli Ecclesiae vel Dedicationis eiusdem ». Hic modus dicendi Rubricarum evidenter designat tria Festa localia tamquam principaliora prae ceteris; dicunt enim, « *etiam* Patroni, et Tituli, vel Dedicationis », quasi dicerent: quamvis haec tria Festa praevaleant supra omnia alia (exceptis illis Ecclesiae universalis), non ideo putandum est exceptionem constituere, namque et illa transferenda sunt.

Idem fere habetur sub num. 9 : « In diebus Festorum duplicium primae classis (eligit deinde tria lo-

calia ut de iis specialem habeat memoriam) sive Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis ».

Ordo qui reperitur in Notandis post tabellam concurrentiae, num. 1, quando loquitur de Festis, clare indicat tria Festa localia praeferri debere aliis primae classis, quae non sunt Ecclesiae universalis. En iuxta dictam Rubricam, ordo qui ponitur : « nisi fuerit *(a)* festum solemne principale, *(b)* aut primae, *(c)* aut secundae classis.

In Notando n. 9 post Tabellam Occurrentiae aperte dicitur: « Si accidat ut Patronus loci vel Titulus Ecclesiae descriptus sit eodem die in Kalendario cum aliis Sanctis, qui separari queant, in ea Ecclesia, vel in loco *fit tantum de Titulari vel Patrono*. Alii..... si sint ex Duplicibus *primae* aut secundae classis... in diem primam liberam perpetuo transferantur... » Quibus verbis alia non adiicimus, ne luciditas obfuscetur, qua Rubrica ipsa thesim nostram probat.

Hucusque argumenta attulimus, ex Rubricis ipsis excerpta ; sed non deficiunt et alia, sive a S. Rituum Congregatione, sive ab hac Ven. Academia Liturgica, sive ab aliis auctoritatibus deducenda ; sunt autem haec :

7. S. Rituum Congregatio, Decreto 4223 (antiq. collect.) diei 29 Ian. 1752, ad 13, statuebat, ut « possit cantari Missa (de Requie)... in festis etiam duplicibus primae classis, non tamen *celebribus* ». Nunc, exceptis Festis primae classis Ecclesiae universalis, Festa celebria, sunt tria localia ; ergo S. R. Cong.tio, hoc loco distinctionem ponit inter Festa localia et alia primae classis, praeferens illa istis. In una *Compostellana*, 8 April. 1808, quaesitum fuit : « An dici possit Missa de Requiem, corpore praesente, diebus primae classis » ; et responsum datum est : « Affirmative, dummodo non sit Titularis ». Ergo Titularis praefertur ceteris inferioribus festis primae classis. Decreta

in *Tuden.* (4526 et 4527) dierum 7 Septemb. 1816 et 22 Mart. 1817, nec non Decretum generale (4528), quae omnia sunt de eodem subiecto, aperte tradunt doctrinam praeferentiae trium Festorum localium super Festa alia primae classis. Namque, Episcopus dubia proponens, quaerebat, an Festum Patroni sub hac peculiari lege includatur cum aliis festis primae classis *(n. 1)*; et in generali Decreto *(n. 1)* dicitur, duplex primae classis intelligendum esse « de quocumque Festo in ea die occurrente, *etiamsi* sit *Patroni principalis*, vel *Titularis*, vel *Dedicationis* », Unde haec tria Festa aperte praeferuntur ceteris inferioribus primae classis. In num. 2 idem innuitur.

Notandum est vim huius argumenti non deficere eo quod Decreta citata expuncta sint ex nova collectione authentica, ratio enim expulsionis non fuit immutata conditio rei, sed unici efformatio Decreti super eadem materia.

8. Quae hucusque diximus, a cl. De Herdt confirmantur; hic sane *(vol. II, n. 267, resp. 2)* ait: « Quodcumque Festum etiam duplex 2 classis transfertur, si occurrat in Dominicis 2 cl., scilicet etc. Festum autem principalis patroni loci, tituli ecclesiae et eius dedicationis celebratur in Dominicis 2 cl., infra octavam Epiphaniae etc. ». Dubitat tamen an idem fieri possit pro Festis aliis duplicibus primae classis, in Dominicis 2 cl. occurrentibus, et concludit: «Rubricae autem stricte intellectae alia praeter enumerata excludere videntur ». Et in nota subdit: « Hoc autem dubium *Les questions discutées à l'academie liturgique à monte citorio* lib. 2, quaest. 4, diei 9 Ianuar. 1856 ad num. 6, longe lateque pertractant, et numero 43 absolvunt, concludendo, his diebus celebrari non posse nisi festa principalia loci patronorum et Fundatorum aliorumque principalium patronorum ordinum et congregationum religiosarum ».

Eadem conclusio deduci potest a Cap. IV Kalendarii perpetui cl. A Carpo, praecipue ex notis* et** sub paragrapho II, pag. 71.

9. In *Ephemeridibus Liturgicis* anni 1891, pag. 202, Quaeres 8, ad quaesitum : « Quibus aliis festis Dedicatio cedat aut praevaleat ? » respondet doctissimus Stella : « Omnibus festis primi ordinis cedit, reliquis seu secundi seu tertii praevalet ». Tradit autem rationem : « Primis cedit quia solemniora sunt atque in universali Ecclesia celebrantur; reliquis praevalet, quia potioris est dignitatis, utpote ad Dominum pertinens ». Nunc vero, prout, saepe certiores facti sumus, Festa Tituli et Patroni aequivalent Festo Dedicationis; ergo.

Ad alteram quaesitus partem, an scilicet in Festis solemnioribus locorum alia quaecumque duplicia primae classis semper inclusa fuerint, respondendum est : ratione ritus alia Festa primae classis includi sub denominatione festorum localium ; sed ratione solemnitatis non ita ; atque hoc sub respectu Festa localia illis praevalere.

II. Quoties et quamnam huiusmodi Rubricae, de quibus in casu, mutationem passae fuerint, quidque in praesenti indubie tenendum ?

a) Rubricae circa Festa particularia solemniora locorum bis mutationem passae sunt: primo, anno 1882; secundo, anno 1897.

b) Quaenam autem sint huiusmodi mutationes paucis dicemus.

In Rubricis generalibus Breviarii ante annum 1864, post verba : « quocumque festo duplici vel semiduplici adveniente, quia tunc festum transfertur », habetur « ut in Rubrica de translatione festorum dicetur » ; dum in aliis, anno 1882 reformatis legitur: « aut de eo fit commemoratio, ut in Rubrica etc. »

in reformatione vero anni 1897 : « aut de eo fit commemoratio, aut penitus omittitur etc. ».

Immediate sequitur in editionibus ante an. 1882: « ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. In aliis Dominicis per annum fit etc. », in editione 1882 et sequentibus usque ad 1897, additum fuit, post verbum *commemorationibus*, « Id pariter servatur quoad alia Festa primae classis ». In postrema vero nullimode nominatur Titulus, Patronus et Dedicatio, sed dicitur simpliciter : « nisi illud festum sit duplex primae classis ».

Similiter Tit. VII, n. 3, circa medium, post verba *Infra Octavam Epiphaniae*, notatur eadem differentia et mutatio. Hae sunt praecipuae mutationes, ad nostrum casum quod pertinet.

Ad tertiam quaestionis partem : *Quid indubie tenendum ?* respondemus dicentes, tenendum esse tres diversas existere categorias Festorum primae classis, ideoque, optima ratione dici « solemnioribus exceptis universalis Ecclesiae » ; et tria Festa localia praevalere super omnia alia primae classis, quae non sunt Ecclesiae universalis, idque tam in occurrentia, quam in concurrentia ; non tamen ratione ritus, verum, ut diximus in responsione ad secundam partem, ratione solemnitatis. Quod optime explicatur in *Ephemeridibus Liturgicis* vol. IV, an. 1890, pp. 614-15, ubi ponitur, hanc distinctionem uti certam habendam esse: 1. in Festa duplicia primae classis universalia; 2. duplicia primae classis localia, *vi Rubricarum celebranda ;* 3. duplicia primae classis, quae ex S. R. C. concessione, seu *ex indulto* celebrantur tamquam Festa primae classis,

Quod haec distinctio ex Rubricis desumatur, hoc praeter omnem dubitationem habendum est, ita ut *Ephemerides* praefatae (*an. II, pag. 615*), quae primae hanc divisionem aperte exhibuerunt, post aucto-

res, qui tantum obscure docuerant, eam traxerint non ex proprio ingenio, sed ex ipsa lege.

III. Inquiritur tandem : An iure , an immerito Fridericus sententiam suam tenuerit ?

Patet ex dictis, Fridericum immerito sententiam suam tenuisse. Ipse enim supponit tria Festa localia esse in omnibus aequalia ceteris Festis primae classis, dum, uti probavimus, Festa localia utique conveniunt cum ceteris duplicibus primae classis, quantum ad ritum spectat , et hoc sub respectu sunt paria , eademque argumentatio haberi posset de ceteris duabus categoriis: sed quia tria Festa localia differunt quantum ad solemnitatem, et haec solemnitas diversitatem inducit praecedentiae seu in occurrentia, seu in concurrentia, dicere oportet praeferentia gaudere illa, quae maiori solemnitate potiuntur, cum ritus sit idem. Nunc autem, in casu nostro, ita profecto se res habet, unde bene S. Rituum Congregatio operata est, cum clarius id quod obscurum erat exposuit; et exinde patet, Friderico assentiendum esse Rubricarum reformationi.

DUBIORUM LITURGICORUM SOLUTIO

I. *E Lucio.* **De speciali Rubrica Breviarii servanda in festo VII Dolorum B. M. V. quoad hymnos.** S. R. Cong.ni die 3 Iunii 1892 (*Lucien.*), sequens propositum fuit Dubium : « Dubium XVII. An quando festum Septem Dolorum B. M. V. in hebdomada Passionis caret primis Vesperis, hymnus Vesperarum debeat coniungi cum hymno Matutini, prout innuit rubrica Breviarii, etiam si habeat integras secundas Vesperas ; vel in hoc casu debeant hymni

(ut docet De Carpo) transponi, ita ut ad Matutinum dicatur hymnus Vesperarum, ad Laudes hymnus Matutini, et ad secundas Vesperas hymnus ex Laudibus ? ». Cui S. C. respondit : « Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam ». Porro cum in Rubricis specialibus Breviarii Romani ab eadem S. R. C. reformatis et die 7 Decemb. 1897 adprobatis n. 23, antiqua Rubrica, *quoad hymnos*, minime fuerit immutata, dubium exoritur, an amodo iterum sequenda sit Rubrica, vel potius decisio supradicta diei 3 Iun. 1892, cum nulla prorsus appareat ratio, cur S. R. C. ab illa decisione voluerit recedere, nec improbabile sit, Rubricam ex quadam forte inadvertentia non fuisse *totaliter* reformatam. — Utique posset expectari, an decisio illa in nova Decretorum collectione expungatur; sed optabile esset id certe cito scire, antequam nova Breviaria cum antiqua Rubrica *forte emendanda* typis edantur.

Resp. Rubricae speciales aliquando exceptionem quandam constituunt, quatenus aliquid diversi statuunt a praescripto in Generalibus. Ita ex gr. satis notae sunt normae in commemorationibus cum versu sequendae, quando duae vel plures ex illis sunt aequales. Et nihilominus contra has normas est quod Rubrica specialis notat pro com. die XV Ianuarii, uti et alibi : nonne ita explicari negotium potest in casu ? Rubrica Gen. disponit, ut si in aliquo festo tres habeantur hymni proprii historici, et primae Vesperae locum non habeant, hymnus Vesperarum transponatur ad Matutinum, hymnus Matutini ad Laudes, hymnus Laudum ad alias Vesperas, si haberi debeant. Rubrica vero specialis in festo Septem Dolorum, mense Martio, Generali non adhaeret, sed notat, primis deficientibus Vesperis, hymnum Vesperarum esse cum hymno Matutini coniungendum. Nobis videtur exceptio, regulam in contrarium firmans, ac proinde sequenda. Nec fortasse ratio exceptionis deest ; agitur enim

de unius eiusdemque hymni partibus, ex quibus plures efformati sunt hymni : ut proinde consultius, data occasione, iterum coniungendi sint. Praeterea, quamvis quemdam habeant ordinem historicum, historici severo sensu appellari vix possunt ; quia potius quam ordinem, referunt integram Deiparae Compassionem, et ex piis deprecationibus constant. Arroges denique, adeo brevem esse partem hymni ad Matutinum recitandam, ut consultius videatur in casu coniunctio, quam transpositio.

Sed iure oppones : Quare ergo relatum Dubium XVII praefati Decreti edixit, non esse coniunctionem, sed transpositionem agendam contra peculiarem Rubricam ? Certe hucusque servandum Decretum fuit contra dictam Rubricam. Quare nunc Generalis mutata est, non vero peculiaris iuxta Decretum ? Equidem fatemur difficile nobis esse propositis obiectionibus respondere ; sed fortasse ex praedictis momentis exceptio facta est, et non mutata specialis Rubrica. Quidquid sit, sequens argumentandi ratio discussioni non subiacet. Decretum *Lincien.* ante emendationem Rubricarum pro Rubrica stabat : nunc, reformatis Rubricis, ista specialis intacta remansit, cum tamen mutari indubie poterat ; ergo ista vim habere debet contra Decretum, nec inadvertentia supponenda, nisi aliunde constet. Adde, Decreta nondum in Collectione inserta posse adhuc expunctioni vel emendationi subiacere ; et concludere certo debes, Decretum impraesenti negligendum, Rubricamque specialem esse servandam. Ita quidem, nisi aliter S. R. Cong.ni declarare placuerit.

II. *Ex eod. loco.* **De Missis privatis de Requie praesente cadavere.** S. R. C. die 12 Ianuarii 1897 ad dubium II. « Missae privatae de Requie, quae sub expressis conditionibus celebrari possunt praesente cadavere, licitae ne erunt in quibuslibet Ecclesiis vel Oratoriis sive publi-

cis, sive privatis? » respondit: « Affirmative, dummodo....., sed si agatur de Ecclesiis et Oratoriis publicis, fieri debet etiam funus cum Missa exequiali ». Cum vero in Rubricis generalibus Missalis a S. R. C. reformatis et die 7 Dec. 1897 adprobatis P. I., V. 2 dicatur *absolute:* Missae privatae . . . . . celebrari possunt . . . . ., exc. dupl. 1 cl., dieb. duplicia I. cl. excludentibus, et Festis de praecepto », quaeritur: An restrictio seu conditio illa: « Si agatur de Eccles. et Orator. publicis, fieri debet etiam funus cum Missa exequiali » adhuc valeat? Ratio dubii est, quia S. R. C. responsum datum eadem die 12 Ian. 1897, ad dubium IV (nempe « easdem Missas celebrare haud licet diebus duplicia 1. cl. excludentibus »), in Rubrica reformata excepit, minime vero responsum ad dictum dubium II.

Resp. Citra ullum dubium affirmative. Verum ne est, Missas privatas, quae ante reformationem Rubricarum in quibusvis duplicibus erant vetitae, nunc, illis reformatis, etiam in aliquibus duplicibus esse permissas? Responsio affirmative certa est et indubia. Verum ne, haec aliqua duplicia, ut Missas privatas permittant, ea tantum esse, quae occurrunt in obitu alicuius, moraliter ad biduum usque post depositionem extenso? Affirmativa pariter responsio quodcumque dubium excludit. Hoc autem Rubrica, nihilque aliud, praedicat; legem enim exhibet, quin aliquid dicat de casibus in quibus applicari possit, quod per Decretum explicatur. Lex enim rubricalis, ut plurimum brevis est, et ad minutiora non descendit, sed nec descendere posset, quin aliquid incommodi afferret. Ita ex. gr. Rubrica Gen. praedicat: « In duplicibus dicitur una tantum Oratio, nisi aliqua com. fieri debeat (*Tit. I.*) ». Et nihilominus praeter Orationem unicam et commemorationes saepe addendae sunt Collectae, quae tamen aliquando sunt omit-

tendae : de hoc Rubrica silet. Item : « Quando dicuntur plures Orationes, prima tantum et ultima cum sua conclusione terminantur (*Tit. VII, n. 7*) ». Silet autem de casu, quo prima cum altera Oratione sub una conclusione terminatur ; quod per Decreta statuitur. Post *Kyrie*, vel *Gloria*, ait Ritus celebrandi Missam, dicitur : *Dominus vobiscum* (*Tit. V, n. 1*) : silet autem de casu, quo *Dominus vobiscum* dicendum est post aliquas Epistolas et Orationes: hoc autem per speciales Rubricas determinatur. Itaque, ut redeamus ad casum propositum, Rubrica legem statuit de non dicendis privatis Missis, *generice loquendo*, in duplicibus ; et post eam statim subiungit exceptionem de iisdem, quae dici possunt in duplicibus, *loquendo specifice*, nempe in die obitus. Non notavit autem, has Missas privatas vetitas esse, nisi Missa exequialis habeatur ; quia haec conditio quid minutioris continet, et melius in Decretis quam in Rubricis ponitur. *a*) Quia haec conditio posita fortasse fuit ad coercendam aliquorum avaritiam, quae locum habere et in casu posset, ex qua solae privatae Missae iuberentur, solemni vel cantata omissa. *b*) Si eiusmodi conditio fuisset apposita, nonne oportuisset aliam exceptionem fortasse ponere pro paupere defuncto, qui solvere pro solemni vel cantata non valet expensas ? Simplicior proinde lex dat normam pro duplicibus, quae et quando permittunt, et pro duplicibus, quae et quando non permittunt dictas Missas privatas : reliqua ad Decreta, ne nimis lex vel complicetur, vel minutior evadat.

Sed obiicies : Quid illis respondendum Sacerdotibus, qui Rubricae Missalis innixi, conditionem non exprimenti, ab anteriori Decreto expressam, Missam privatam faciunt sine exequiali ? — Responsio facilis, ni fallimur : illicite nempe eos agere, quia Decretum esse revocatum ex una parte asseri nulla ratione potest : ex altera, non

omnia quae in Decretis disponuntur, in Rubricis posse convenienter inseri. Consequenter, ut concludamus, et Rubrica servanda est, et Decretum relatum, quod Dubium II attinet: adeo ut, si Missa exequialis omittatur, Missae privatae legi nec possint nec debeant.

III. *E Spalato.* **De officio funebri ex consuetudine.** In unoquoque mense apud nos recitatur in choro, sub ritu duplici, nocturnum defunctorum de feria currenti, cum Laudibus, *De profundis* etc., deinde Missa sine Diacono et Subdiacono canitur quotidiana cum unica Oratione *Deus veniae largitor*, cum *Sequentia*, et in fine fit Absolutio ad tumulum: omnia in Provinciae Confratrum Religiosorum suffragium. Quaeritur:

1. Dictum nocturnum recte ne canitur sub ritu duplici?

2. Sequens Missa unicam ne Orationem praefatam iure habet?

3. Recte ne seligitur nocturnum currentis feriae?

4. In eadem Oratione omitti ne debent verba « propinquos et benefactores »?

Resp. Antequam respondeamus, necessarium ducimus peculiarem Rubricam referre, quae ad Religiosos, de quibus agitur, pertinet, eamque expendere. Haec autem sequentis est tenoris: « In officio defunctorum, licet unicum nocturnum dicatur, duplicantur etiam antiphonae: I. in die ab obitu tertio, septimo, trigesimo et anniversario etc. II. In officiis aliis, licet sine cantu ac privatim etiam, sed Missam cum cantu de requie annexam habentibus, in qua iuxta generales et peculiares Rubricas Missalis unica adhibetur Oratio. Cetera vero, sive in iis unicum sive tria nocturna dicantur, ritu semiduplici fiunt, per Octavam quoque Commemorationis Omnium Defunctorum etc. Quotiescumque autem unicum nocturnum ritu duplici dicitur,

dicetur primum, nisi ex voluntate testatorum, aliorumve Committentium, secundum vel tertium dicendum sit ».

Huiusmodi Rubricae vigorem ne habent ? Et si habent, omnes ne vel aliquae tantum ? Certe hae Rubricae approbatae fuerunt ; et nisi revocata approbatio fuerit, vim retinent. Iam nunc supponimus, ut certum, Rubricas praefatas constitui, generaliter loquendo, ex consectariis illatis ex aliis Rubricis aut e Decretis. Religiosi enim, de quibus agimus sequi debent Ritum Romanum, romanumque Calendarium, propriis, quae multa sunt, officiis additis, iuxta peculiares concessiones. Hoc supposito, certo constat, Rituale Romanum non permittere unum nocturnum sub ritu duplici, nisi : *a*) in Commemoratione Omn. Fidelium Defunctorum, *b*) in die obitus, *c*) diebus III, VII, XXX, et anniversario (*Rit. Rom. Tit. VI, Cap. 4, n. 1*). In aliis autem casibus, in quibus praefatum Officium recitatur, ritus adhibendus est semiduplex. Prima ergo Rubrica specialis, de qua superius, legi conformis est ; non vero altera sequens, quae dicit, in aliis officiis defunctorum, extra dies supra enunciatos, etsi privatis, post quae Missa cantata locum habet, in qua una dicitur Oratio, servandum quoque esse ritum duplicem. Dicendum ne igitur id fieri ex indulto ?

Ita factum hucusque fuisse supponendum est : sed utrum id fieri adhuc debeat videndum est. Cl. A Carpo ex Franciscalibus de hac Rubrica peculiari silet, dicitque tantum : « Duplicantur antiphonae, ultra diem Commemorationis Omn. Fidel. Defunctorum, diemque obitus vel quasi-obitus (nempe postquam perlata est obitus notitia), etiam in die III, VII, XXX, et anniversaria, ac cum solemniter celebratur officium, cumque apud nos illud agitur, quod generalissimum nuncupatur (*Calend. perp. Cap. VII. n. 9*). » Enunciata autem probat : 1°) Rituali Romano quod nos vidimus, 2°) Rubrica peculiari. n. 29 et 30 et

antiquae, n. 32, 3°) Decreto in *Lisbonen.* d. d. 8 Mart. 1738 ad 3. Quare autem Rubricam, quam allegat adm. Rev. consulens noster, ille non afferat, nescimus, nec eam esse falsam asserere possumus. Quanto autem iure adducat A Carpo citatum Decretum, nullo negotio probatur. Nam quaerebatur: « 3. An Officia pro animabus Confratrum extra diem obitus seu depositionis, tertium, septimum et trigesimum, cum castro doloris et concursu Sacerdotum officiata, habere debeant ritum duplicem vel semiduplicem cum Psalmo et tribus Orationibus? » Iam audi responsum: « Ad 3. Serventur Rubricae Ritualis Romani, et duplicatio antiphonarum, praeter diem Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum, et diem depositionis defuncti, fiat diebus tertio, septimo, trigesimo, et Anniversario **tantum**. » Viderentur et Religiosi, de quibus loquimur, iuri communi, hac in re subiacere. Arroges Caeremoniale Romano-Seraphicum haec habere: « In Officio defunctorum Antiphonae duplicantur die Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum, die depositionis seu quasi-obitus, die tertia, septima, trigesima et anniversaria, **die Commemorationis Confratrum nostrorum defunctorum,** *et quoties dicuntur novem lectiones* (n. 251).» At notes, ultimum assertum quod cursivo charactere notavimus, inniti Decreto *Lisbonen.* superius relato, proindeque esse simpliciter falsum; Decretum enim negat quod Caeremoniale praefatum affirmat. Quid concludendum? Ancipites hucusque haeremus; nobis enim Rubricae verba in demonstrationem allegata fuerunt.

Sed, ni fallimur, alia via tenenda, ut fiat lux, et sequens est. Auctores aliqui sustinuerunt, ritum officii defunctorum esse debere duplicem, quoties sequens Missa una tantum gauderet Oratione. Unica namque Oratio est signum solemnitatis; ut Rubrica Missalis doceat, unam

dicendam esse Orationem, quotiescumque solemniter celebratur pro defunctis (*Rub. Gen. Miss. Tit. V, n. 3*). Atqui peculiaris Rubrica, quae nobis exhibita fuit, id adamussim dicit.... *Duplicantur etiam antiphonae.... in aliis officiis sine cantu ac privatis etiam, sed Missam cum cantu annexam habentibus,* **in qua unica adhibetur Oratio.** Iuxta quam nihilominus sententiam officium defunctorum fere semper recitandum erat sub ritu duplici, quia ante reformatas Rubricas quaecumque Missa cum cantu unam debebat tantum habere Orationem. Hoc autem quid nimis erat, et Rubricis Ritualis, Missalis, ac Decretis nequaquam conforme.

Utut res se habeat, praeteritum missum facimus tempus; et cum Rubricae Missalis nunc sint reformatae, dicta Rubrica peculiaris nobis allegata habere impraesenti vim amplius non potest, etsi habere potuisset antea. Ratio est simplex: Dicta Rubrica peculiaris erat consectarium illatum ex Rubricis communibus; atqui hae sunt mutatae, ergo consectarium amplius inferri nequit: adeo ut, reformatis illis, hoc quoque reformatione indigeat, nisi saltem habeatur indultum. Rubrica reformata in casu est illa, quae respicit Orationem unicam in quavis Missa defunctorum cum cantu. Nam ius praesens edicit, Missam cantatam quae unam tantum habere debet Orationem, esse illam, quae respondet ritui duplici officii defunctorum praecedentis, sub quo dictum fuit vel dici potuit (*Rubr. Miss. Tit. V. n. 3.*). Atqui officium defunctorum ritus duplicis est illud, quod dicitur: *a*) in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, *b*) in die obitus vel depositionis, vel in sequenti biduo, *c*) diebus III. VII. XXX, *d*) die prima libera post acceptum obitus nuntium, *e*) denique in anniversariis sive stricte, sive late sumptis. Extra hos dies officium defunctorum sub ritu semiduplici dicendum est; et pro-

inde in illis Missa sequens unicam Orationem, in istis plures Orationes habere debet. Hinc patet, Rubricam peculiarem allegatam, secluso indulto, totum amisisse robur. Ergo ad Dubium 1 um responderi debet: Negative, nisi habeatur indultum.

Patet item responsio ad secundum Dubium, videlicet: Negative. Ex discussis enim resultat, unicam Orationem esse dicendam solummodo in Missa, quae respondet officio defunctorum ritus duplicis; sed officium, quod dicitur in casu, non sub ritu duplici, sed semiduplici dicendum est, ergo haud una sed tres Orationes dicendae sunt (*V. Decretum Gen. d. d. 30 Iun. 1896*).

Quod attinet tertium Dubium, attendenda primum est Rubrica Ritualis, quae primum exigit nocturnum, quando *ob temporis angustiam vel aliorum funerum instantem necessitatem officium* defunctorum cum tribus nocturnis dici non *potest* praesente cadavere. Tunc enim ait: « Deposito in Ecclesia feretro cum corpore, dicatur saltem primum nocturnum (*Tit. VI, Cap. 3, n. 16*). » Atqui in casu neque agitur de cadavere praesente, neque de ulla necessitate aliorum funerum instante; ergo non est dicendum primum nocturnum indiscriminatim. Ceterum Decretum recens (3 Iun. 1892 *Lincien.* ad V.) satis abunde Rubricam exponit, declarans: *In Exequiis pro depositione defuncti, quando unicum recitatur nocturnum*, **dicatur primum nocturnum**: quod proinde in casu nostro dici non debet. Hinc manifeste sequitur, servandam esse in casu Breviarii specialem Rubricam, quae explicite notat, unumquemque nocturnum in relativis feriis esse dicendum quando non agitur de diebus privilegiatis (*Offic. Defunct. ad initium*). Quod cetero ex eodem praefato Decreto in *Lincien.* manifeste eruitur; vult enim, nocturnum feriae, quod canitur horis vespertinis, **respondere** debere **feriae qua canitur**

Missa (*ad VI.*). Supponitur ergo, et aperte in Dubio habetur, idem nocturnum respondere debere feriae iuxta Rubricam Breviarii. Denique nocturnum quod, non ritu duplici, sed semiduplici dicendum est, non potest haberi, uti diximus, diebus privilegiatis; atqui conclusimus nocturnum dierum privilegiatorum esse debere primum; manet ergo ut nocturnum semiduplici ritu dicendum occurrenti feriae debeat respondere. Cum itaque in casu nostro nocturnum primum sit excludendum, nisi et ipsum feriae respondens necessario dici debeat, evidenter resultat ad tertium Dubium esse respondendum: Affirmative.

Nunc ad Dubium quartum et ultimum. Nota lex est, Orationes, uti et melius quam alias preces, dicendas esse in functionibus uti prostant in sacris codicibus, nisi alicuius mutationis potestatem faciat ipsa lex vel sacer codex. Qua ergo de causa supprimendae forent in casu verba « propinquos et benefactores »? Quia, reponitur, Missa agitur pro Confratribus. Esto, reponi posset; sed num inter Confratres esse nequeunt qui simul et propinqui et benefactores sint, ut praefata verba et ipsis sub duplici vel etiam triplici respectu applicari et suffragari valeant? Ceterum quid habetur incommodi, si dum Oratio quae propria Confratrum est, nominet etiam alios propinquos et benefactores? Intelligimus, eam per id minus particularem fieri, sed nullum videtur inconveniens, cum Confratres primum in illa habeant locum. Hisce haud obstantibus, cum usus invaluerit, etiam in Ecclesiis Urbis, praefata verba tacendi in casu, arbitramur, eamdem consuetudinem licite posse servari, cum id quoque in similibus casibus fiat.

IV. *Ex civitate N.* **De Regulari haud tonsura initiato vices Subdiaconi agente in Missa solemni.** In quibusdam Regularium Ecclesiis usus invaluit, ex quo in solemni Missa, deficiente Subdiacono, ei Confrater aliquis sufficiatur,

qui nullo ex Ordinibus minoribus, imo neque prima tonsura initiatus est. Potest hic usus sustineri, vel saltem tolerari ?

Resp. De iure, ministri sacri in Missa solemni debent esse in relativo saltem Ordine constituti : quod patet, sive ex Diaconi sive ex Subdiaconi complendo munere in dicta Missa. Nihilominus, cum Subdiaconi munus sit ea tantum agere in Missa, quae minus proxime ad Eucharistiam pertinent, S. R. C. permisit ut clericus, posita necessitate, nondum Subdiaconus eius vices posset gerere, omisso tamen manipulo, Subdiaconi indumento proprio. Non tamen per quemcumque clericum eiusmodi vices agi posse declaravit ; sed qui esset in Ordinibus minoribus constitutum. Ita in una *Collen.* d. 5 Iul. 1698, num. **2002** (3478) ad 13 proposito Dubio : « An, deficiente Subdiacono pro Missa solemni, possit per Superiores substitui constitutus in Minoribus ad cantandam Epistolam, paratus absque manipulo ?» respondit : « Data necessitate, posse permitti ». Et nota, conditionem necessitatis S. R. C. impleri omnino iubet. Etenim iterum rogata in una *Amerina* d. 18 Dec. 1784, num. **2525**, (4418) ad 1 : « An, extra casum necessitatis, possit permitti a Superioribus, ut Canonicus constitutus in minoribus Ordinibus cantet Epistolam in Missis solemnibus paratus absque manipulo ? » respondit : « Negative; et Episcopus curet abscindere consuetudinem, tam in Cathedrali, quam in Collegiata Ecclesia etc. etc. ».

Successu postea temporis, cum fortasse frequentiores alicubi casus occurrerent Missam solemnem omittendi ex defectu non solum Subdiaconi, sed etiam alterius clerici in Minoribus constituti, S. R. C. huic necessitati providit pariter permisitque, ut clericus simplex, seu tonsura tantum initiatus, Subdiaconi vices agere quoque posset in solemni Missa. Decretum est in una *Florentina, seu Ordinis Minorum*

de Observantia, num. 2965 (5126) ad 4, et sic se habet : « An pariter permitti possit, ut Clericus Regularis, interdum nec tonsura initiatus, Subdiaconi officio fungatur in Missa solemni, dum alter vel Sacerdos vel in maioribus constitutus Ordinibus adest, qui ut Subdiaconus inservire potest eidem Missae solemni ? Responsio autem fuit : « In casu necessitatis, dummodo non adsit alter ; sed debere esse clericum ».

Ex tribus allatis responsis patet : *a*) necessitatem esse veluti conditionem, sub qua tantum minister inferior fungi potest Subdiaconi officio in Missa solemni : *b*) hac quoque comprobata conditione, minister inferior nequit dicto munere fungi, nisi aut in Minoribus sit constitutus aut saltem tonsura initiatus, per quam tantum quis clericus constituitur. Ergo qui tonsura saltem initiatus non fuerit, non potest in Missa licite exercere officium Subdiaconi.

At dices : Professio solemnis in viro Regulari quid magis est, quam prima tonsura, vel certe illi aequivalet ; ergo, si tonsuratus vices Subdiaconi gerere potest, a fortiori professus. Respondemus: professionem, de qua in casu quid magis esse quam tonsuram posset concedi, statu perfectionis spiritus inspecta : quid magis esse quam tonsuram vel etiam illi aequivalere, quoad statum ecclesiasticum absolute negamus. Porro ad ministeria ecclesiastica obeunda perfectio spiritus optima est, sed non sufficit : secus quo quis perfectior esset, ad ministeria exercenda aptior evaderet etiam extra clericalem statum, quod simpliciter falsum est. Necessario autem requiritur status clericalis, in quo quis saltem inveniatur, ut dicta ministeria obeundi capax fiat. Et quo ergo quis professus sit votorum sive simplicium sive solemnium, nullum inferri potest argumentum pro aptitudine ad praefata mini-

steria obeunda. Ceterum est lex positiva, ut nemo Subdiaconi vices agere valeat, data necessitate, nisi sit saltem clericus; atqui tonsura carens non est clericus; ergo nullus vir Regularis, etsi professus, Subdiaconi munere fungi potest in Missa, nisi tonsura saltem initiatus fuerit.

V. *Ex Hollandia*. **De modo intelligendi dies infra octavas quatenus secundarios.** Dies infra octavam iuxta Decretum d. d. 21 Febr. 1896 secundarii, sensu ne absoluto accipiendi sunt? Ita ut, si duae octavae ritu inaequales occurrant, ritus sit negligendus, et praeferenda octava magis digna?

Resp. Negative. In festorum dignitate perpendenda praevalet: 1. ritus, 2. qualitas primarii, 3. dignitas personalis. De ritu explorata res est, et discussioni non datur locus: quod reliqua duo pertinet, Decretum Gen. super primariis et secundariis festis, et aliud *Viglevanen.* d. d. 21 Febr. 1896, ad I, si Generale non satis esset, assertum superabunde demonstrant. Nunc autem indubium quoque est, octavam induere naturam festi: ut festum potius potiorem ferat octavam suam, et festum minus dignum minus quoque dignam ferat octavam. Ergo quod de festis praedicatur, de octavis praedicandum est; hoc est, sicut festum ritus superioris praevalet festo ritus inferioris, ita octava eo potior censetur, quo potius est festum, ad quod illa pertinet. Primarii autem vel secundarii qualitas in festo tunc solum consideranda est, quando festa ritu sunt aequalia, sicut ipsamet dignitas personalis tunc solum considerari potest, quando duo festa sunt paria in qualitate primarii vel secundarii: secus, sicut in disparitate primarii vel secundarii qualitatis dignitas personalis est negligenda, ita pariter ipsa primarii vel secundarii qualitas negligenda est in disparitate ritus. Inde palam sequitur, posita disparitate ritus, octavam ritus potioris,

veluti clausis oculis, alteri octavae ritus inferioris esse praeferendam, sicuti festum potioris ritus, ceteris posthabitis, praeferendum esset alteri inferioris ritus. Patet ergo ratio negativi responsi ad propositum Dubium.

Principia exposita applicemus ad casum. Duae occurrunt octavae, altera Visitationis (2 Iulii), altera Ss. Apostolorum Petri et Pauli, illa, uti supponitur, 2ae cl., ista 1ae classis: ex diebus infra utramque octavam quinam praevalebunt? Responsio est certa conclusio ex principiis derivans. Adest inaequalitas ritus; ergo neque primarii aut secundarii qualitas, neque dignitas personalis considerari potest, sed ritus tantum. Ritus autem, festi inquam, cuius naturam octava sequitur, est superior in Apostolis utpote 1ae classis; ergo etiam dicti festi octava praevalebit contra aliud festum inferioris ritus, proindeque et contra huius octavam. Sit ergo faciendum officium de infra octavam: de infra octavam Apostolorum fiet, et dies infra octavam Visitationis commemorabitur. Sit utraque octava commemoranda: com. diei infra octavam Apostolorum praecedet commemorationem Visitationis.

Facile inferes, etiam Praefationem nonnisi de Ss. Apostolis posse dici; quia de eorum festo agitur, utpote potiori, non de Visitatione, utpote inferiori: vel commemoratio dignior, quae praevalet, non est de Visitatione, sed de Ss. Apostolis. Ergo de his quoque Praefatio habebitur, non de illa.

Obiter quoque notamus pro adm. rev. consulente, conclusiones praefatas tota vi pollere pariter, si festum Visitationis esset dup. I classis, sive ex indulto, sive quia Ecclesiae Titulus. Ratio est, quia etiam ritus aequalitate posita, ipsaque primarietate festi Visitationis, contra festa solemniora universalis Ecclesiae non datur praevalentia alterius cuiuscumque festi Ecclesiarum particularium. Ete-

nim principia superius posita non respiciunt festa solemniora Ecclesiarum particularium contra alia solemniora universalis Ecclesiae, sicuti neque festa alia localia primae classis contra tria solemniora, nempe Dedicationem, Patronum et Titulum. Festa enim solemniora universalis Ecclesiae nulli cuicumque alii festo cedunt, cuiuscumque sit dignitatis: et festa solemniora localia solis cedunt solemnioribus universalis Ecclesiae nullique alii, etsi ritus aequalis, imo et potioris dignitatis.

VI. *E Centumcellis.* **De ordinanda privata Missa occurrentis feriae IV. Temporum infra octavam.** Die 14 Decemb. 1898 — *fer. IV Quatuor Temp.* — *et infr. octav.* Immacul. Conceptionis in Cathed. C. : . . . fit de S. Didaco C. *ritus semid.* (d. a. ex 13 Nov.): Titius celebrare optat Missam *privatam* de feria IV. Temp. occurrente. Quaer. Quaenam erit 2, quaenam erit 3 oratio huius Missae? Quaenam Praefatio? Dicendum ne est Credo?

Resp. Praenotamus, Titium in casu, facientem Missam privatam de occurrente feria IV Temporum, uti iure suo. Antiquitus quidem, ex quorumdam Decretorum interpretatione, communis erat doctrina, Missas de feriis occurrentibus, etsi in semiduplicibus, non posse dici. Ratio allata erat, quia dictis diebus permittebantur Missae votivae, sed de feria dictae Missae dici nequibant, quia veluti votivae considerabantur, seu votivo more dicendae. At Decreta, quae superius innuimus, expuncta e nova Collectione fuerunt, ut aequivocationibus amplius non detur locus.

R.mus Dom. R. Marcucci in suo Voto, quod Ephemerides nostrae retulerunt anno 1892 (pag. 588) sensit Missas de feriis maioribus occurrentibus iure posse fieri, dummodo semiduplex ritus illas non impediret. Iuxta hoc Votum die 30 Aug. 1892 Decretum vulgatum fuit in *Strigonien.* cuius dubium VIII erat: « Recitans privatim

officium aliquod votivum feriis Quadragesimae, Quatuor Temporum, aut Vigiliarum, potestne celebrare Missam de feria in colore violaceo? » Et S. R. C. respondit: *Affirmative*. Ergo impraesenti, Missa de feria IV Temporum, ut in casu nobis proposito, iure celebrari potest sicut in aliis, dummodo hae feriae occurrentes sint, et ritu dici non vetitae, quamvis aliud officium recitatum fuerit. Hoc praenotare voluimus, ut ius, quod novum quodammodo nuncupari potest, in lectorum memoriam revocaretur.

Nunc quaerit Titius: 1. quaenam esse debeant Orationes 2.ª et 3.ª in Missa dicendae post 1.ᵃᵐ Quatuor Temporum. Dubium ex eo oritur, quod haec Missa suas proprias Orationes habeat, nempe: post Orationem Missae alia Oratio de Beata, seu *Deus, qui de Beatae Mariae*, tertia *Ecclesiae tuae*, vel pro Papa. Sed statim difficultas duplex exurgit: prima, an dici debeat pro 2.ª, Oratio S. Didaci, de quo in loco factum est officium: altera, an fieri debeat com. octavae Immac. Conceptionis, sumus enim infra eiusdem octavam. In primo enim casu, si dicenda sit Oratio S. Didaci, 3ª non habet locum, et si facienda sit in altero casu com. octavae, neque 2ª habere locum potest.

Reponimus: Duae Orationes propriae de feria sunt omittendae, ut fiat utraque com. de S. Didaco et de octava. Certe enim Dominica magis est quam feria privilegiata; atque in Dominicis infra octavas, com. seu semiduplicis occurrentis, seu de infra octavam, omitti non potest, ergo neque omitti utraque potest in Missa de feria maiori. Conferas, si placet, Rubricam de Orationibus Tit. IX, nn. 10 et 13. Quod, circa com. festi occurrentis, declaratur etiam in speciali Rubrica, posita post Orationem Dominicae 1.ae Adventus, in qua primo edicitur, duas Orationes, post primam de die, esse legendas, et postea nota-

tur: « Si autem facienda sit com. alicuius festi occurrentis, post Orationem dici dicitur secunda Oratio de Sancto... » Comparatio autem, quam instituimus inter feriam maiorem et Dominicam, non ex arbitrio est, cum inferatur ex ipsa Rubrica speciali posita post secundam Orationem Missae de feria IV Temporum Adventus, ubi legitur: « Aliae Orationes, ut in Dom. I Adventus ». Quod vero octavae commemorationem attinet, audias Rubricam specialem Missalis posita in die XIV Decembris: « Si hodie occurrat feria IV Quat. Temporum, Missa dicitur de feria cum com. octavae. » Ceterum, nonne si in Cathedralibus et Collegiatis eadem feria Quatuor Temporum occurrat infra octavam, uti Rubricis inhaerens animadvertit Tetamus, una tantum cantanda foret Missa cum commemoratione octavae? Et Missae privatae nonne de eadem feria esse deberent, si officium non occurrat, intelligas, novem lectionum, cum commemoratione pariter octavae (*Tract. I. Libr. III, Pars II, Not. in mense Dec. num. 22*)? Si autem omitti non potest nec debet octava, a fortiori, nec debet nec potest omitti com. semiduplicis occurrentis, de quo factum est officium. Responsum absolvat S. R. C. per Decretum in *Einsiedlen., Reliqua Dubia*, ad 26, d. d. 5 Maii 1736, num. **2319** (4044): « Quando occurrit vigilia aut feria IV Temporum infra octavam Conceptionis B. M. V. debet recitari officium de infra octavam Conceptionis; Missae autem, sive una cantetur, sive cunctae legantur, dicuntur de feria Quatuor Temporum, cum secunda Oratione de octava ». Ubi videre est Missam de feria non esse eiusmodi naturae, ut commemorationem excludat octavae. Ergo non est ratio eius excludendae, etsi de semiduplici officium sit recitatum: consequenter haec Missa de feria Quatuor Temporum, post Orationem primam, habebit aliam de semiduplici et tertiam de octava: quae vero sunt de tempore, seu de feria propriae, omittentur.

Quaeritur 2. quaenam Praefatio dicenda ; et reponimus, nec dubitandum credimus, de octava. Primo quidem quia, cum facta sit com. de octava, et haec Praefationem propriam habeat, non est ratio, cur ea debeat omitti, ut communis dicatur. Secundo, quia Praefatio communis tunc tantum dicitur, uti e Rubricis manifesto infertur, quando alia plus minusve propria non habeatur, si tamen excipias defunctorum Missas, quae semper communem exigunt. Tertio, audiri potest De Herdt : « In feriis dicenda est Praefatio de tempore, si tempus propriam habeat, et alias communis. In Missis autem feriarum et vigiliarum, quae celebrantur infra octavam, propriam Praefationem habentem, et in quibus fit com. octavae, dicitur quoque Praefatio octavae (*Pars I, n. 92*). » Quarto denique, evidenter patet e speciali Rubrica, iam relata pro commemoratione octavae, quae pro hac feria IV Temporum dicit : « Missa dicitur de feria cum commem. octavae etc. cum Praefatione de octava (*die XIV Dec.*) ».

Quaeritur 3. an dicendum sit *Credo*, et respondemus negative. *a*) Quia casus omnes, in quibus *Credo* dici debet in Missis, Rubrica explicite notat ; atqui inter eos non reperiuntur Missae de feriis, etsi privilegiatae sint. *b*) Ex regula generali, quam Guyetus et reliqui in sacra Liturgia periti tradunt, *Credo*, dicitur in Missa, vel ratione mysterii, ut in festis omnibus Domini et Deiparae : vel ratione doctrinae, ut in festis Apostolorum et Doctorum Ecclesiae : vel ratione solemnitatis, ut in festis Patronorum, et in Missis votivis solemnibus pro re gravi. At nulla ex his rationibus aliquid valere potest, uti patet, pro Missis ferialibus. Tertio, audias etiam De Herdt : « Symbolum.... non dicitur in Missa de feria aut vigilia, quamvis occurrat in festo aut infra octavam, illud habentem (*Pars, I, n. 90, 12*). » Quarto denique ex Decreto con-

firmatur in *Collen.* d. d. 5 Iul. 1698. num. **2002** (3477) ad 12, in quo, expetita S. R. C.: « An occurrente festo S. Marci infra octavam Paschatis, in Missa Rogationum sit dicendum *Credo?* » respondit: « Negative ». Porro, unica in casu ratio addendi Symbolum esset octava Conceptionis; atqui dicendum non est in Missa de feria, quae dicitur infra octavam Paschae; ergo a potiori dicendum non erit infra octavam Conceptionis.

BREVIORA RESPONSA

I. *Pro Gallia.* In Missa solemnitatis translatae, si aliae non celebrentur, addi debent sub distincta conclusione commemorationes, si occurrant, quae nunquam omittuntur, non reliquae. Hoc certum est, quod desumpsimus e Decreto S. R. C. novissimo, in III Volumine Collectionis, quod paratur, inserendum.

II. *Pro Barcinone.* Stola sacerdotis, deferentis simulacrum Iesu infantis a fidelibus deosculandum in die Nativitatis aliisve festis, ubi usus viget, esse debet coloris actui respondentis, quem peragit, nempe albi. Ita qui Sancti Confessoris reliquiam praebet osculandam, stolam albam induit: qui reliquiam Sancti Martyris, stolam coloris rubri: sic a pari in casu.

III. *Pro eod. loco.* Pavimentum presbyterii, si cooperiri velit, non enim est necessarium, tapetibus coloris viridis tegi solet, uti Caeremoniale Episcoporum notat. Gradus vero inferiores altaris, idem codex ait, *cooperiantur aliquo amplo et pulchro tapete*, ut si fieri possit, sint magis

conspicui et ornati quam reliqua pars presbyterii, quae pannis viridibus contegitur (*Lib. I. Cap. VII, n. 16*). Ubi vides pulchritudinem requiri, sed qualitatem coloris non esse de praecepto. Nihilominus color niger, sive pro dictis gradibus, sive pro toto presbyterio in functionibus solemnibus, defunctorum si excipias, ita nobis opportunus videtur, sicut musica in luctu, aut luctus in musica.

IV. *Pro Hollandia.* Missa, quae dici potest ex concessione Summi Pontificis Leonis XIII in prima ex sextis feriis mensium, est privilegiata, sicuti votivae solemnes pro publica Ecclesiae causa. Atqui hae Missae nullam commemorationem admittunt; ergo neque illa. *Nullam* dicimus, etsi ex illis esset, quae nunquam omittuntur; quia agitur de Missa extra ordinem officii, quae proinde cum eo nullam relationem dicit.

V. *Pro eod. loco.* In Vesperis Sacrae Familiae concurrentibus cum alio officio Deiparae vel S. Ioseph, alterutra com. festi minus digni omittenda est; quia in Sacra Familia habetur subiectum complexum quod recolitur, nempe, praeter Dominum, Deipara et Sanctus Ioseph. De his autem, numquam fit bis commemoratio. At si agitur de alio festo Domini, quod cum Vesperis Sacrae Familiae concurrat, arbitramur commemorationem non esse omittendam; quia idem est subiectum, non autem idem obiectum festi. Com. autem duorum festorum Domini semper fit, ut ex pluribus constat exemplis, excepto casu identitatis subiecti et obiecti.

VI. *Etiam pro Hollandia.* Celebrans pro duobus defunctis, ex. gr. pro Ioanne et Petro fortasse sumere posset Orationem *Inclina*, quae tertia est ex diversis in Missali inscriptis, mutans verba « animam famuli tui quam » in alia « animas famulorum tuorum, quas », atque item pro « consortem » dicens « consortes ». Ita in Secreta verbis

« animae famuli tui » sufficiet alia « animabus famulorum tuorum »; ac denique in ultima Oratione pro « animam famuli tui » dicet « animas famulorum tuorum ». Idque, sive quia incongrum videtur dicere in casu Orationem aliam, respicientem animas famulorum famularumque; sive quia eiusmodi mutationes singularis numeri in pluralem videtur spiritui Rubricarum optime cohaerere. Sed consultius esset dicere Orationem *pro pluribus*, demendo verbum *famularumque*.

VII. *Pro eod. loco.* Diaconis tangere immediate Eucharistiam, sive sub una, sive sub altera specie, necessitate vel commissione seclusa, non licet. Est enim minister, sed tantum extraordinarius Eucharistiae, ut communiter docent doctores; et huic ministerio extraordinario certe potestas inest tangendi ac dispensandi Eucharistiam sub speciebus panis, haud ordinario. Illius enim est ex officio tangere rem sacram, cuius est consecrare: hoc autem est Sacerdotis, non Diaconi, cui mediate solum illam tangere competit vi muneris sui. Ergo in disponenda pro expositione Sacramenti in Ostensorio sacra Hostia, quam in lunula ponere Sacerdotis est, ita se gerere debet, ut eam non tangat. Ita ius, ratio et praxis.

VIII. *Pro Valentia in Hispania.* Occurrente Ss. Proto et Hyacintho (11 Sept.) infra octavam Nativitatis B. M. Virginis, Praefatio in Missa debet esse de Nativitate. Rubrica enim dicit: « Praefationes... quae infra octavas propriae assignantur, dicuntur etiam in Dominicis et festis, quae illis temporibus celebrantur, nisi illa festa propriam Praefationem habeant *(Tit. XII. n. 2)*.

IX. *Pro Hispania.* Cum vasa sacra pro Sacrificio ad altare deferre sit munus Subdiaconi, hic debet ad Offertorium Missae solemnis ad idem altare e credentia deferre, sicut calicem, ita et pyxidem cum particulis consecrandis,

si facienda sit communio. Neque fas est, eam deferri per alium, puta caeremoniarum magistrum, nisi id ferat necessitas; quia agitur de Missa, in qua unusquisque proprio munere fungi debet. Ergo Caeremoniale Episcoporum, satis hac in re explicitum, servandum est (*Lib. II, Cap. XXIX, n. 2*).

Nota. Super Decretis e nova Collectione expunctis inutile est impraesenti quaestiones instituere: cum integra vulgata fuerit dicta Collectio, tunc res patebunt, ut patientia nunc opus sit.

X. *Pro Dertona.* Subtus altare cadavera non debent sepeliri, et si fuerint ibi sepulta, Missa in eo celebrari nequit, cum sit interdictum. Namque « SS.mus..... in altari, *sub quo* sepulta existunt cadavera defunctorum, mandavit Missas non esse celebrandas (*S. R. C. in una Veneta, 7 Iul. 1766, num. 1332*, **2479**). Hinc unius circiter metri mensura respicit, non profunditatem sepulturae subtus altare, sed distantiam lateralem ab altari. Si enim dicta mensura profunditatem respiceret, vere cadavera sepulta manerent subtus altare : quod graviter indecens est, graviterque prohibitum.

XI. *Pro Corleone.* In associatione cadaverum servandum est Rituale Romanum: adeo ut non sufficiat unicum psalmum *Miserere* concinere et *Libera me, Domine* ad portas civitatis ; sed alia quoque dicenda et agenda, quae in dicto codice prostant (*Tit. VI, Cap. 3*).

XII. *Pro eod. loco.* Nullibi est vetitum, in Oratione *Absolve* ad absolutionem cadaveris verbum *resuscitatus*, sicut et alia *famuli tui*, cum agitur de foemina, mutari posse in genus foemininum, seu *famulae tuae*, et *resuscitata*, uti in aliis casibus Rubricae Ritualis faciendum docent.

XIII. *Pro eod. loco.* Depositionem SS.mi Sacramenti

expositi pro Oratione 40 horarum fieri per solum Sacerdotem cotta (non rocheto), stola ac pluviali indutum, duobus caeremoniarum magistris comitantibus, non est per se vetitum extra Urbem; sed natura functionis, decus Sacramenti, solemnitas actus, quid solemnius, si fieri possit, indubie exigit. Cetera ad Episcopum loci pertinet iudicare.

XIV. *Pro Neapoli.* Lotionem manuum post adorationem Crucis, feria VI in parasceve, solum Caeremoniale Episcoporum praescribit pro Episcopo, non pro Celebrante Canonico, Episcopo absente, multoque minus praesente, neque pro simplici Sacerdote praescribit Missale. Hinc dicta lotio praescribi Sacerdoti celebranti *per se*, uti patet, non potest. Nihilominus ratio, quam adm. Rev. consulens allegat pro lotione agenda etiam a simplici Sacerdote, optima est, et praescribi per accidens potest, non ex lege positiva, sed ex rei natura. Hoc est, si Sacerdos celebrans animadvertat, manus ob calceos deponendos ac resumendos minus esse mundas quam antea, potest certe, imo et debet lavare manus post adorationem Crucis. Hinc De Herdt, loquens de Celebrante Canonico, absente Episcopo, dicit: « Adoratione facta, dum Diaconus Crucem ad altare reportat et ante Celebrantem transit, genuflectit (*Celebrans*) utroque genu, donec Crux super altare sit collocata. Deinde surgit, lavat manus, saltem si sordes contraxerit, etc. (*Prax. pontif. Lib. I., Cap. 26, n. 126*). » Idem quoque tenet de simplici Sacerdote: « Deinde surgit, et denuo facta Cruci genuflexione....., mox ad scamnum revertitur: ubi calceos resumit, manus lavat, si sordes contraxerit etc. (*Prax. Liturg, pars 5, n. 46, 3*). » Ratio ceterum abunde patet, quia nempe natura actuum, quos operaturus est, omnimodam exigit munditiam manuum.

XV. *Pro eod. loco.* An feria VI in parasceve dari

debeat cum crotalo signum ad processionem in cantu *Vexilla*, uti ad *Sanctus* et elevationem feriis V et VI, Rubricae silent ; et Memoriale Rituum Benedicti XIII illud tantum praescribit pro convocando populo ad Ecclesiam, et ad Salutationem angelicam recitandam. Cavalerius crotali sonum, seu rumorem potius, laudat, alii in sacra Liturgia non approbant. Videtur nobis consuetudo tenenda, si ad aedificationem saltem iuvet : secus dictus crotalus non adhibeatur ; quia melius sic, ni fallimur, significatur silentium et fuga Apostolorum in Passione Domini. Ita etiam De Herdt (*Pax. Liturg. pars. 5, n. 37*).

QUAESTIUNCULAE

SUPER MISSA PRIVATA ET CANTATA

(Contin. V. Ephem. n. I. pag. 50).

Ex his omnibus liquet, negotium esse ad minus incertum ; quid ergo consultius, nisi legi rubricali adhaerere ? Certe, uti innuimus, uniformitas facilius cum praescripto legis, quam cum placito auctorum obtineri potest. Quod si dicas, consultius esse S. R. Tribunal adire, nos reponimus contrariae esse sententiae ex superius indicatis rationibus. Ceterum anno 1885, die 18 Iun. R.mus Antistes Aretinus a S. Cong.ne petiit, num Sacerdos, expleta Missa, deberet se inclinare Cruci altaris, antequam descenderet ad praescriptas preces recitandas. Iam audi responsum : « Inclinationem, de qua in casu, non praescribi neque prohiberi ». Hoc responsum, mirum in modum nobis quadrare videtur quaestiunculae, de qua agimus, hoc est: reverentiam profundam in casu neque praescribi neque

prohiberi ; ergo sit aequa libertas, quae substantiali uniformitati nihil prorsus officit. Quod si haec desideretur, servetur lex : vi cuius Celebrans cum pervenerit ad altare pro facienda Missa, *profunde se inclinat* : Missam inchoabit, *facta prius profunda reverentia* : antequam discedat ab altari, in infimo gradu caput inclinat. Idem dicas de discessu e Sacristia ad celebrandum : ante discessum faciet *reverentiam cruci, vel imagini illi, quae in sacristia erit*. Item in sacristiam reversus, eamdem faciet reverentiam ; quia Rubrica dicit : « Eo modo quo venerat, redit ad sacristiam (*Rit. celebr. Tit. XVII, n. 6*) : venerat autem post factam reverentiam.

IV. Apud Presbyteros Cong.nis Missionis singulis diebus Dominicis conveniunt Clerici Dioecesis in appositum Sacellum, ibique, post alia, celebratur Missa solemnis : quandoque vero in dicta congregatione Clericorum, loco solemnis, celebratur Missa plana sine cantu, in qua omnes fere clerici adstantes ad sacram Synaxim accedunt.

Hinc dubitatur : Utrum huiusmodi Missa sine cantu haberi possit tanquam Missa Communitatis; ideoque liceat in ea duos habere Ministros, plures candelas in Altari accendere etc. an potius considerari debeat velut Missa omnino privata, in qua haec omnia prohibentur ?

Resp. Missa eiusmodi non debet, quamvis possit, uti stricte privata considerari, quia revera non est eiusmodi, cum Missae cantatae locum teneat, ad Communitatem pertineat, et solemnitatis peculiaris rationem habeat, uti e dubii expositione satis patet. Audias Decretum in *Molinen.* d. d. 12 Sept. 1857 ad VII : « Num tolerandum sit, ut mos non geratur Decretis S. R. Cong.nis, duos ministros in Missa lecta prohibentibus, eo sub praetextu, quod hi ministri non introducantur ratione dignitatis Celebrantis, sed ratione celebritatis aut frequentioris assistentiae : ex.

gr. si Missa sit parochialis, aut Communitatis? » Responsio autem sequentis est tenoris : « Servanda esse quidem Decreta quoad Missas stricte privatas ; sed quoad Missas parochiales vel similes diebus solemnioribus, et quoad Missas, quae celebrantur loco solemnis atque cantatae, occasione realis atque usitate celebritatis et solemnitatis, tolerari posse duos ministros Missae inservientes etc.» Item in una *Northantonien.* ad Dubium sequens : « Num in Conventibus et Ecclesiis, quae ad instar paroeciarum habentur, quando propter inopiam cantorum Missa principalis quae est etiam conventualis vel parochialis, cantari non potest, liceat plusquam duas candelas in altari accendere, saltem in festis solemnioribus » responsum fuit : « Affirmative (*6 Febr. 1858*) ». Ex quibus duobus Decretis inter se collatis et perpensis, communiter Doctores inferunt, et illatio praxi confirmatur, Missam quae pro Communitate legitur, diebus saltem dominicis, non esse stricte privatam considerandam, ut et duo ministri, et plures candelae accendi possint.

V. Minister in Missa privata debet ne genuflectere quoties transit per medium Altaris, in quo SS. Sacramentum haud asservatur, et in primo accessu ac ultimo recessu ; an potius se Cruci profunde inclinare, ut volunt nonnulli rubricistae ?

Resp. Arbitramur esse ab inferiori ministro, in Missa lecta, genuflexionem, non inclinationem, faciendam. Eratio quae nobis satis gravis videtur, et cui sententia nostra innititur. Minister Missae privatae communiores normas, quae tamen ipsi convenire possunt, sumit in suo ministerio adimplendo a Ministris sacris solemnioris Missae. Atqui Ministri sacri in solemniori Missa genuflexionem in casu agere debent, privilegio secluso, non inclinationem. Ergo eam quoque, imo a fortiori tenetur facere,

minister Missae privatae. Praeterea, quicumque chorales, officii tempore, ante altare transeuntes, in quo non est Sacramentum, si privilegiatos excipias, nonne genuflectere tenentur ? Nonne actus Missae recitationi choralis officii longe praestat ? Nonne proinde satis videtur indecorum clericulos cernere ante altare transeuntes, ubi fit Missa, solam (et utinam saltem fieret) inclinationem agere ?

Placet referre sentiendi rationem alterius ex cl. Academicis Atenaei nostri Liturgici Romani (1) cuius perbellam evulgavimus in Vol. 1897 Ephemeridum (pag. 727) dissertationem. En eius textualia verba prope eiusdem Dissertationis finem : « In Missa privata, Minister genuflectere debet, quandocumque ante medium altaris transit, uti etiam in primo accessu et ultimo recessu, sine ulla exceptione, et quando, bireto in loco convenienti deposito, vadit ad medium transeundo ad cornu Evangelii, ubi faciet cum Celebrante Confessionem, vel accedit ad cornu Epistolae infra Graduale, ut librum transferat, vel transferens librum ad cornu Evangelii per medium transit, et ita singulis vicibus per totam Missam. » Hic autem nota subditur Redactionis Ephemeridum, dicens : « Inferes, probandam non esse consuetudinem inclinandi pro genuflectendo ante altare ; namque si ministri, aut superiores aut inferiores in solemni, et hi etiam in solemni et lecta Missa tenentur genuflectere, vere non datur ratio ministrum inferiorem ad hac genuflexione dispensandi in privata. Inclinatio enim fit per privilegium, quo non gaudet minister inferior. Ergo».

VI. Idem Minister in respondendo : *Suscipiat etc.* ad : *Orate, fratres*, debet ne aliquantum se inclinare versus Celebrantem, ut fit ad *Misereatur tui, etc :* ex Caeremoniali Episc : ?

(1) Anastasius Fourneret, e dioecesi Lingonensi.

Resp. Negative. Quia Rubrica de *Suscipiat* loquens, hoc unum dicit, respondendum esse per dictam formulam Celebranti, qui dixit *Orate, fratres:* « Et responso a ministro . . . *Suscipiat* . . . , Celebrans . . . dicit: *Amen* (*Rit. Celebr. Tit. VI, n.* 7). » Ubi vides nullum fieri verbum de inclinatione, sed tantum de responsionis formula proferenda: num Rubricarum factori latebat, tunc esse inclinandum caput? Ergo ad minus necessariam non iudicavit inclinationem: lex quod voluit expressit. Arroges formulam *Suscipiat* non esse deprecativam, cui magis conveniret inclinatio, sed optativam, in qua inclinatio minus congruere videtur. Quod si dicas, hac de causa esse saltem conveniens ut caput inclinet versus Celebrantem, responderi potest, praeterquamquod hanc convenientiam non vidit legislator, pro Sacrificii bonis ominandis tam Sacerdoti quam fidelibus, dictae inclinationis rationem non apparere.

VII. Cum in Missa privata legi debet ultimum Evangelium ex Missali, Minister, translato Missali in cornu Evangelii, potest ne ibidem persistere usque in finem, quo expeditius postea transferat legile cum ipso Missali in cornu Epistolae, et caetera peragat; an debet, incepto Evangelio, redire in partem Epistolae, et ibi stare, ut in fine respondeat *Deo gratias,* sicut innuit Rubrica?

Resp. Affirmative ad primum, neque erui ex Rubrica potest oppositum. Nam minister supponitur quidem a Rubrica stans in cornu Epistolae; sed alia in eodem Rubrica fit hypothesis, hoc est, recitari a Celebrante Evangelium S. Ioannis: eoque in casu ibi remanet, ubi iam erat. Ait enim: «Cum dicit: *Verbum caro factum est,* genuflectit etc. quo finito, minister stans a parte Epistolae respondet: *Deo gratias* (*Rit. celebr. Tit. XII, n.* 1). » Cum vero ministro fuit transferendus liber a parte Evangelii, ibidem sistere certo in initio debet, ut respondeat. *Et cum spiritu tuo,* et *Gloria tibi,*

Domine: postea, posset quidem ad cornu Epistolae transire pro audiendo Evangelio, uti prima vice; sed minus congruit. *a*) Quia nulla est necessitas pro audiendo Evangelio se conferendi ad cornu Epistolae: minister autem sine sufficienti ratione non debet de loco ad locum transire. *b*) Cum haud raro Evangelium legendum sit breve, accideret ut vix ad alium locum pervenit minister, ad primum statim redire debeat ut Missale transferat: quod laude dignum non videtur. *c*) Hinc observantiorum Ecclesiarum invecta et servata in ministro consuetudo in cornu Evangelii permanendi ad finem usque lectionis.

VIII. Clericus ministrans ablutionem Celebranti in Missa, tenetur ne osculari ampullam aquae et vini, tam ante, quam post dictam ablutionem, cum ipse ampullam in manum Celebrantis minime tradat? Ad idem ne tenentur Diaconus et Subdiaconus in Missa solemni quoties aquam et vinum ministrant?

Resp. Dubiorum eiusmodi solutiones adm. Rev. consulens legere poterit in Vol. 1897 Ephemeridum, pag. 603 et seq. **Solutio Quaestionis** alterius ex Academicis Atenaei nostri Liturgici Romani (1).

IX. Minister in Missa privata et Assistentes in Missa solemni debent ne toties seipsos signare, et pectus sibi percutere, quoties hoc idem respective facit Celebrans?

Resp. Affirmative, sed cum aliqua limitatione, quam mox explicabimus. Sicut alias innuimus, Minister Missae privatae communiores normas in suo ministerio persolvendo accipit a ministris sacris Missae solemnioris; quod ergo de his praedicatur hac super re, et illi applicandum est, dummodo conveniat. Lex autem est pro ministris sacris, ut Celebranti se conforment in aliquibus, sed non in

(1) Nivardus Bossi. Miss. Apost.

omnibus. Illa autem in quibus dicta conformitas requiritur, aliqua sunt externa signa quae verbis clara voce prolatis respondent : quae autem secretis verbis respondent, dictam conformitatem respuunt. Ex. gr. in principio Missae plura fiunt signa crucis, uti et inclinationes capitis : communes sunt Celebranti et ministris. Ad Introitum similiter commune erit signum crucis, uti inclinatio capitis ad *Gloria*. Item signum crucis ad *Benedictus qui venit*, percutio pectoris ad *Agnus Dei* etc. etc. communia signa sunt. Quia haec omnia aliaque similia verbis respondent clara voce prolatis, quae ministri altaris, aut cum Celebrante recitare debent, vel saltem possunt. Sed alia quoque signa sunt, licet externa, quae tamen, aut vix aut nulla ratione externo, sed secreto actui Celebrantis respondent : haec autem sunt ita Celebrantis propria, ut ad ministros non pertineant. Eiusmodi sunt ex : gr. signum crucis ad verba *omni benedictione* in oratione *Supplices te rogamus*, et ad verba *da propitius pacem* in oratione *Libera nos :* item percussio pectoris ad *Domine non sum dignus* etc. etc. Horum itaque signorum non erunt participes ministri sacri, cum secretis actibus respondeant, quibus nec tenentur, nec teneri illi queunt. Hinc, ex supra admisso principio, prima signa peraget quoque minister in Missa privata, secunda omittet.

Quod si quaeras, utrum praefatum principium tamquam certum admitti debeat, vel potius ab auctorum placitis promanet, reponimus illud haberi posse ut verum, non autem istud. Sane S. R. Tribunal exquisitum fuit : « An Diaconus, et Subdiaconus quando patenam non sustinet, se conformare debeant Celebranti : an vero id tantum facere debeant, quando Celebrans se signat aut caput inclinat, aliquid proferens voce non secreta ? Item, an teneantur pectus percutere simul cum Celebrante ad *Nobis quo-*

que peccatoribus, ad *Agnus Dei*, et demum ad *Domine, non sum dignus* ? ». En autem responsio, quae data est, prouti in reformatis Decretis, adhuc ineditis, prostat : « Quoad 1um: Negative ad primam partem : Affirmative ad secundam. Quoad 2.um teneri tantum ad *Agnus Dei* (*Urgellen. 30 Dec. 1881 ad IV*). » Ergo, uti bene Decretum perpendenti patebit, principium haberi uti certum potest. Suffragatur et ratio ; quia quae secreta sunt ad ministros non pertinent, ergo neque ad eosdem pertinent signa quae secretis respondent. Quod si dubium aliquod suboriri potest super *Nobis quoque peccatoribus*, et *Domine, non sum dignus*, lex positiva illud solvit. Ratio eiusmodi solutionis esse potest, quia, etsi dicta verba non secrete proferantur, totam dicunt ad secreta relationem, sine quibus nullum aut vix imperfectum sensum haberent : proindeque signa eisdem respondentia non afficiunt nisi solum Celebrantem. Ita ergo, et non aliter, se gerent ministri sacri in solemni, et minister inferior in Missa privata. Qui oppositum docent auctores audiendi non sunt ; aut enim ante relatum Decretum scripsere, aut si postea scripserunt, in errorem inciderunt ob defectum et obscuritatem dicti Decreti, quod proinde reformatum referre coacti fuimus.

NUNCIUM.

Absoluta est Causa Ven.lis M. Magdalenae Martinengo a Barco, cum die 29 Ian. vertentis anni SS.mus D. N. Pp. Leo XIII solemniter pronunciaverit : Tuto *procedi posse ad solemnem Venerabilis Servae Dei Mariae Magdalenae Martinengo a Barco Beatificationem.*

Quod Decretum in vulgus edi, et in Sacra Rituum Congregationis acta referri, Litterasque Apostolicas in forma Brevis, de Beatificationis solemniis in Patriarchali Basilica Vaticana quandocumque celebrandis expediri praecepit quarto calendas februarias anno MCCCXICIX.

SOLUTIO QUAESTIONIS

pro mense Ianuario 1899 propositae.

PROPOSITIO.

Potest ne collatio Sacrorum Ordinum, imo Episcoporum consecratio haberi in die non feriato S. Lucae aut S. Marci evangelistarum, sicut haberi certo potest in festis Apostolorum ?

SOLUTIO (1).

Lex ecclesiastica regulariter non permittit collationem Sacrorum Ordinum, imo Episcoporum consecrationem, haberi in die non feriato S. Lucae aut S. Marci evangelistarum, quamvis haec certo haberi queant in festis Apostolorum feriatis.

Prob. 1. ex Rubricis. In prima parte Pontificalis Romani: *de ordinibus conferendis*, legitur: « Tempora ordinationum sunt: sabbata in omnibus quatuor Temporibus, sabbatum ante Dominicam de Passione, et Sabbatum Sanctum ». Cum autem haec sabbata minime queunt occurrere in die sive S. Lucae sive S. Marci, iam praefati dies non valent tempus ordinationis reputari.

Sane addit Pontificale: « Clericatus seu prima Tonsura, quocumque die, hora, et loco conferri potest », et in cap. *de clerico faciendo* repetit: « Clericus fieri potest etiam extra Missarum solemnia quocumque die, hora, et loco »; unde clericatus licite datur et legitime tam in die non feriato S. Lucae aut S. Marci quam in festivitate Apostolorum. Sed notandum est primam Tonsuram potius esse gradum disponentem ad Ordines, quam collationem alicuius Sacri Ordinis, et semper in suo robore stat assertio nostra.

(1) Eodem sensu alter ex nostris Academicis, cl. N. Bossi, propositae quaestionis ad nos solutionem satis elaboratam misit : ut defensa thesis iura arbitremur veritatem posse constituere.

« Minores vero Ordines, prosequitur Pontificale, possunt dari singulis dominicis et festivis diebus duplicibus ex praecepto ubicumque, in mane tamen », et in cap. *de Minoribus Ordinibus* pariter dicit: « Quatuor minores Ordines dari possunt extra Missarum solemnia diebus dominicis et festivis duplicibus, sed in mane tantum » ; unde liquet hos Ordines conferri non posse in die non feriato S. Lucae aut S. Marci evangelistarum. Quare enim vox *ex praecepto* superaddita fuit in correctione Pontificalis iussu Urbani VIII? Ut certum fiat Ordines minores esse conferendos tantum diebus festis, ubi de iure opera servilia populo interdicuntur, et si non eadem vox inserta fuit in Titulo *de Minoribus Ordinibus*, hoc est quia sufficienter dicitur superiori titulo, quid sit dierum festorum nomine intelligendum. Ita Benedictus XIV, *Instit. 106:* Catalanus, *in Pontif.* Part. 1, Tit, 2, § 14; De Herdt Tom. 3, lib. 6, cap. 2 *Praxis Pontif.*, contra plures qui hodie non amplius sunt audiendi ob decreta suam opinionem reiicientia, ut videbimus infra. Interim dicimus vocem *ex praecepto* non fuisse pro nihilo additam, et proinde secum importare festum feriatum, prout sonat correctio, quae, licet alibi non expressa, valet tamen ut omnia inter se concordent. Ergo.

Quoad maiores Ordines, Pontificale nullibi citat alios dies, in quibus conferri possint, extra tempora, imo supponit Appendix, prohibitionem existere pro ordinando Subdiacono, Diacono, vel Presbytero, cum exigat « *mandatum apostolicum, si ordinetur extra tempora* » (1). Iudicando autem de mandato hoc per regulas *de consecratione electi in episcopum*, sequitur dies semper intelligi de Dominicis aut natalitiis Apostolorum, aut etiam de aliis festivis, si Papa hoc specialiter indulserit, Pontificali asserente quod dies consecrationis « debet esse Dominica, vel natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si summus Pontifex hoc specialiter indulserit ». Porro dies non feriatus S. Lucae aut S. Marci evangelistarum computatur neque inter Dominicas, cum aliter feriaretur, neque inter natalitia

(1) Edit. 1878. de Propaganda.

Apostolorum, cum vere non sunt Apostoli, neque inter festiva, cum non sunt de praecepto: quod expresse requiritur etiam pro minoribus Ordinibus. Ergo constat ex Rubricis non posse conferri sacros Ordines et imo Episcopatum in die non feriato S. Lucae vel S. Marci.

Prob. 2 ex decretis. Anno 1831 siquidem, Rmus Marsorum Episcopus petiit an, facultate sibi concessa conferendi Ordines Sacros diebus festivis, posset illos conferre in diebus Apostolorum coeterisque per Apostolicam Sedem abrogatis, et etiam Ordines minores? Et S. R. C. respondit: « affirmative ad primam partem; et etiam ad secundam, sed mane tantum » (1). Unde, stante argumentatione supra relata, Ordines nequeunt conferri in die non feriato S. Lucae et S. Marci, *ut sic*, seu extra Dominicam contingente. Quod confirmatur relate ad Ordine minores, cum aliud decretum fert: « Minores Ordines conferri possunt in festis de praecepto, vel in festis duplicibus quae erant de praecepto ante reductionem » (2), et de facto S. Lucas et S. Marcus non inter huiuscemodi festa comprehenduntur.

Item Aniciensis Episcopus scire cupiens: quid reapse intelligatur pro festis de praecepto, in quibus Ordinationes extra Tempora expleri debent ab Episcopis, qui hac facultate pollent, responsum accepit sequens: « Detur decretum in una Marsorum diei 12 Nov. 1831 ad dubium primum » (3), id est Ordines Sacri conferri possunt in diebus Apostolorum coeterisque per Apostolicam Sedem abrogatis, et pariter Ordines minores mane tantum iuxta ipsum Pontificale. Ergo lex ecclesiastica non regulariter permittit ordinationes fieri in die non feriato S. Lucae et S. Marci, cum nunquam feriatus fuit et proinde neque abrogatus.

Prob. 3 ex Auctoribus. Non nego olim plures censuisse inter festivos dies referri posse eos, quibus officium quodcum-

(1) S. R. C. 12 Nov. 1831, n. 2682 ad 1 (4669).

(2) S. R. C. 16 Martii 1833, n. 2705 (4708).

(3) S. R. C. 18 Febr. 1843, n. 2852 (4953).

que duplex celebratur, etiamsi populus non abstineret a servilibus operibus. « Verum, inquit Ballerini (1), ista opinio dicenda videtur iam obsoleta, praesertim post tot declarationes Sacr. Congregation. Mitto enim nunc, quod cum quidam, ut narrat Lugo *(Resp. moral. lib. I, dub. 34)*, ansam ad eam opinionem obstinate defendendam sumerent ex verbis Pontif. Romani, ubi Tit. *de Ordinibus Conferendis* dicebatur in Rubrica: *Minores vero Ordines possunt dari singulis Dominicis et festivis diebus duplicibus,* ideo iussu Urbani VIII in nova recognitione et correctione Pontificalis Romani in eo titulo expresse additum fuit, Ordines minores conferri posse *omnibus Dominicis et diebus festivis ex praecepto:* ut nemo (subdit Lugo) posset amplius praetendere, ibi etiam comprehendi dies, qui in Breviario appellantur festa. Sed clarius controversia definita fuit ex Sacr. Congreg. responsis. Nam, ut refert Fagnanus *(in C. de eo tit. De Tempore Ordin. n. 43)*, propositis hisce dubiis : Praesupposito, quod minores Ordines possunt conferri diebus dominicis aut alias festivis, dubitatur an appellatione diei festi comprehendatur festum, in quo ab ecclesia fit officium duplex, an vero debeat esse festum, quod a populo colatur. Secundo: idem est dubium quoad promovendos vigore dispensationum de promovendo extra tempora diebus festis. Quid autem declaravit Congregatio? *Ad primum, S. Congregatio Concilii censuit, comprehendi dies festos, qui a populo servantur. Ad secundum, idem respondit* ». Unde altera sententia non amplius attendenda est.

Scavini non aliter sentit (2) : « Festi porro dies intelligentur tantum illi, qui sunt de praecepto, ut declaravit S. C. C. ac Benedictus XIV, *Notificatione* CVI. Attamen etiam *festa suppressa* reputantur de praecepto quoad Ordines, ut referente Episcopo Bouvier, Leo XII hac de re consultus viva voce respondit. Et ipsa S. R. C. declaravit 12 Nov. 1831, 16 Mart. 1833, et 18 Febr. 1843 » ut vidimus supra. Unde merito ex-

(1) Compendium Theol. Moral. Tom. 2. n. 712 in nota.

(2) Theolog. Moral. Tom. 4. n. 312 in nota.

punctum est a nova collectione decretorum responsio in una Quebecen. diei 23 Maii 1836, quae declarabat, verba Pontificalis « festivis diebus duplicibus » intelligenda esse pro festis de praecepto *strictim* servandis, quasi excluderentur festa ex indulto suppressa.

« Putant nonnulli auctores, ait Catalanus, (2) diem festum eum intelligi quem Clerus celebrat officio duplici vel semiduplici. Sed haec opinio merito ab aliis floccipenditur, existimantibus sub nomine diei festi non esse intelligendum, quem Clerus celebrat officio ecclesiastico, sed quem Clerus et Populus de praecepto celebrant, vacantque ab operibus servilibus, quia scilicet in communi acceptione, secundum quam praesumitur locutus fuisse Pontifex, ita dies accipitur. Quinimo, Glossa in cap. *Sane*, extra. *De temporibus Ordinationum* . . . non quoscumque dies festos, sed solemnes credit intelligendos », et ita revocari nequit in dubium assertio nostra, dum opinio opposita a gravissimis viris improbatur et a Roma evertitur.

Sane idem Catalanus recognoscit in Clementina unica *de Reliquiis* festa..... Evangelistarum coaequiparari festis Apostolorum ; sed nedum exinde teneat cum Emmanuel, Suarez, et compluribus posse fieri Ordinationes minores in duplici ordinario, animadvertit hic aequiparationem fieri in celebratione officii sub duplici ritu, non autem in vacatione ab opere servili. Quae sola vacatio aut feriatio cum attenditur pro Ordinatione et non invenitur in die S. Lucae et S. Marci, sicut neque in festis Doctorum quae in eadem Clementina aequiparantur quoque festis Apostolorum, tunc ineluctabiliter fit Ordines Sacros non regulariter posse conferri in his festis ,quae non feriantur, quamvis eodem ritu 2ae cl. polleant.

Non me latet Gury (2) docere : « Ex dispensatione a Papa obtenta, conferri possunt etiam extra tempora (Ordines maiores), aliis scilicet vel Dominicis vel festis de praecepto,

(1) Commentar. in Pontifical. Roman. Part. I., Tit. 2, § XII, n.14.
(2) Compend. Theolog. Moral. Tom. 2, n. 712.

idest ritu duplici 2do classis». Sed ut usurpem verba cl. Ballerini: «Curnam Auctor pro uno eodemque habeat festum de praecepto et festum cum ritu duplici 2^ae cl., nondum comperi. Et siquidem *festa de praecepto* intelligit, quae servantur tum *in choro*, ut aiunt, tum *in foro*, et profecto occurrent festa duplicia 2^ae cl., quae in foro non servantur. Si vero *festa de praecepto* intelligit, quae *non ad libitum* celebrantur in choro, iam multa festa eiusmodi habebimus, quae tamen non sunt *duplicia 2de cl.*» (1). Hinc nullius roboris est ista singularis opinio cl. Auctoris.

Ne plus aequo citationes protrahamus, cl. Lerosey pro coronide audiatur, (2). «Les temps des Ordinations sont: *pour les ordres majeurs*, tous les Samedis des Quatre Temps, le Samedi avant le Dimanche de la Passion, et le Samedi Saint.

Les Ordres mineurs ne peuvent être conférés que les Dimanches et les fêtes doubles de précepte, v. g. les jours d'une fête d'Apôtre, mais dans la matinée seulement». Supponens deinde licentiam Ordinationem faciendi extra Tempora, prosequitur: «cette concession ne veut pas dire que l' Evêque peut conférer les Ordres Sacrés à tel jour qu' il lui plait. Tel n' est pas l' enseignement des Auteurs en général, et la Sacrée Congrégation des Rites a mis ce point hors de toute discussion. Elle ne permet d' user de cette faculté que les Dimanches et jours de fête de précepte, et par jours de fête de précepte on entend ceux qui ont été supprimés, comme les autres». Unde certum est, regulariter non esse licitam Ordinationem sacram in die non feriato S. Lucae vel S. Marci evangelistarum.

Prob. 4. ex ratione liturgica. «Collatio Ordinum Quatuor Temporibus adnexa est, ait A Carpo (3), ut nimirum per solemnia haec ieiunia, quibus consociantur, fidelium preces, uberiorem Ecclesiae Ministri ad munia sua suscipienda impetrent gratiam». «Apostolos orantes et ieiunantes manus im-

(1) Compend. Theolog. Moral. n. 712 in nota.
(2) Cours de Liturgie, Tom. 3, Pontifical, chap. 3.
(3) Bibliotheca Liturg. Part. 3, n. 28.

posuisse scriptum est, Act. XIII ℣. 3, addit Devoti (1). Apostolorum exemplo ecclesia ieiunia instituit Quatuor Temporum, ut populus per haec poenitentiae opera bonos ecclesiae ministros a Deo impetrare possit ». « Fit autem Ordinatio, subdit Romsée (2), die Sabbati et non feriis praecedentibus, ut ieiunia et preces ad obtinendum a Deo dignos ecclesiae ministros praecant Ordinationi. Ita S. Carolus, *concil. provin. Tit. I, decr. 22*, olimque in ipso die dominico perficiebatur, quia illo die Spiritus Sanctus illapsus est Apostolis, cuius mysterii renovatio habetur in collatione Sacrorum Ordinum ». « Rursum, prosequitur praelaudatus A. Carpo, in Missis Quatuor Temporum plures dicuntur lectiones atque orationes ad maiorem nempe Ordinandorum utilitatem ac instructionem ». Quae omnia cum reperiri nequeant in die non feriato S. Lucae aut S. Marci, maxime congruit in illo non conferri Ordines.

« Placet eorum sententia, addit Catalanus loco citato, qui docent voluisse maiores nostros, ut non solum ieiunia, sed et preces ac supplicationes Ordinationem praecederent : ut, Dei sanctorumque ope implorata, tum Episcopus in eorum delectu quibus collaturus est Ordines, Spiritus Sancti lumine illustretur, tum illi, quibus conferuntur, in vitae sanctitate, doctrina, religiosisque virtutibus in commune Cristianae Reipublicae bonum proficiant ». Quum autem eo maior attrahitur fidelium numerus in ecclesiam, quo magis liber est a labore servili, et Missa offertur pro plebe christiana, vides illico quomodo non decet Ordinationem haberi in die ubi haec attractio deficit, praesertim quod, Missa non oblata pro fidelibus necessario, ut in diebus feriatis, minime compensatur per preces Ecclesiae absentia plebis et dicti ieiunii. Unde ratio liturgica perfecte confirmat exclusionem regularem Ordinationum a die non feriato, de quo in casu.

Item iuxta falsum Alcuinum, auctorem IX saeculi, in suo libro *de divinis officiis*, « Episcopi consecratio, qui est vica-

(1) *Institut. Canon.* Lib. I. Tit. 4, sect. 2.

(2) Tom. 3, cap. 2, n. 5.

rius Apostolorum imo et Christi, fit in Dominica quia eodem die per donum Spiritus Sancti Dominus dignatus est illustrare corda Apostolorum », et puto, declarat Catalanus, factum esse ut Episcopi ordinari possint in natalitiis Apostolorum, quod nempe eorum vicarii sint et successores. Hinc sensus liturgicus explicat mirifice, cur Ordinatio non convenit in die non feriato S. Lucae et S. Marci, qui sunt simpliciter discipuli Apostolorum.

Prob. 5 *ex historia.* Omnes norunt, quoties etiam tempore apostolico manus imponebantur super ordinandos, semper praevie extitisse preces et ieiunia ; sed tunc nulla habebatur ratio ad unum potius quam ad alium anni mensem, et pro locorum ac temporum necessitate Ministri ecclesiae ordinabantur. Videtur tantum aliquam praeferentiam habuisse Romanos Pontifices pro mense Decembri extra casum necessitatis, quatenus mensis minus morbis obnoxius et magis a negotiis vacuus. Quid dicam ? Post Gelasium, qui primus Ordinationes videtur affixisse Quatuor Temporibus, iidem Romani Pontifices passim adhuc creabant aliis diebus et mensibus, diaconos, presbyteros, et Episcopos ut pro Leone II videre est, qui mense Maio Ordinationes fecit iuxta Pagium et in mense Iunio iuxta Mabillonem, dum Gregorius Magnus alteram fecisset Ordinationem mense Septembri. Chronicon Damaso attributum diserte refert Eusebium Papam sedisse tantum menses IV, dies XVI, et fuisse a XIV Kalendas Maias usque in diem XVI Kalendas Septembris ; unde necessario sequitur eum alio mense quam Decembri fecisse tres Ordinationes, quae ei attribuuntur. Praeterea ex Pontificibus LVI memoratis in codice reginae Sueciae quindecim reperiuntur, quorum Ordinationes factae dici queunt alio mense quam Decembri. Imo, in Veronensi codice fere omnes vagae dici possunt, cum nulli mensi alligentur. Unde certe, ob principem dignitatem qua pollebant et pollent, etiam a Clemente usque ad Simplicium, anno 468, Romani Pontifices supra legem communem erant, uti et sunt.

Ast quamvis, quocumque ipsis luberet tempore, sacras Ordinationes celebrare possent, districte nihilominus vel olim

caverunt, ne generales ipsae Ordinationes Presbyterorum atque Diaconorum (ac progressu temporis Subdiaconorum) fierent extra quatuor ieiuniorum tempora, duoque Quadragesimae sabbata; et ordinarie quoad Episcopos eligebatur Dominica. Ita legitur in III carthaginensi synodo habita an. 397, can. 39, Aurelium episcopum huiusce urbis dixisse: « In hac ecclesia, ad quam dignata est vestra sanctitas convenire, crebro ac pene per diem dominicam ordinandos habemus Episcopos ». Zozimus Papa, anno circiter 417, in una ad Episcopos Galliarum epistola, Hispaniae et Africae, plures reprehendit Episcopos sine debita licentia fuisse extra tempora ordinatos, et dicit: « Et ne nihil non intempestive fieret, ne dies quidem legitimus Ordinationis adsciscitur ». Quis autem erat dies? Patet ex Renaudot in Liturgiarum Orientalium collectione Tom. I., De Patriarcha Alexandrino, n. 75, dicente: « exspectabatur dies dominica ad ordinandum eum Patriarcham; *neque enim alio die Episcopi consecrari debebant* ». Quod observatum erga Michaelem LXXI legitur in eius vita.

S. Leo, versus annum 440, item declarabat: « Is sibi vindicet ordinationem sacerdotis, quem illius provinciae metropolitanum esse constiterit... Non passim, sed die legitimo ordinatio celebretur; nec sibi constare status sui noverit firmitatem, qui non die sabbati vespere, vel ipso dominico die fuerit ordinatus. Solum enim *maiores nostri* resurrectionis dominicae diem hoc honore dignum judicaverunt, ut Sacerdotes qui sumuntur hoc die potissimum tribuantur » (1). Et adhuc: « non passim diebus omnibus sacerdotalis vel levitica ordinatio celebretur, sed post diem sabbati, eius noctis quae in prima sabbati lucescit exordia deligantur, in quibus hi qui consecrandi sunt ieiuniis, et a ieiunantibus sacra benedictio conferatur » (2).

« Ordinationes, ait Gelasius Papa (3), presbyterorum et diaconorum nisi certis temporibus et diebus exerceri non debent;

(1) Epistol. IX ad Episcopos Galliarum.
(2) Epistol. XI ad Dioscorum.
(3) Epistol. IX ad Episcopos Lucaniae.

id est quarti mensis ieiunio (hoc est Iunii, quoniam olim Christiani exemplo Romanorum a mense Martio annum inchoabant), septimi (hoc est Septembris) et decimi (hoc est Decembris), sed et etiam quadragesimalis initii (hoc est primae hebdomadae quadragesimae) ac medianae quadragesimae die (hoc est Sabbatum ante Dominicam *Laetare*), sabbati ieiunio circa Vesperam noverint celebrandas ». Idipsum decretum providentissime renovarunt Concilium Toletanum anno 633 habitum, can. 20, sequioris aevi Pontifices Maximi, Gregorius II in epistol. IV ad clerum plebemque Thuringiae versus 715, Zacharias in concilio Romano anni 743, can. XI, Urbanus II in synodo claramontana, et alii plures, inter quos Alexander III, Ordinationes, quas S. Gelasius fieri sanxit in sabbato mediae quadragesimae, transtulit ex causis in sabbatum sequens ante Dominicam Passionis, et clare indicat Sabbatum Sanctum, sicut et Dominicas et alios dies festos, facta tamen hac differentia quod ad Subdiaconatum et caeteros ordines « nisi quatuor temporibus aut Sabbato Sancto, vel in sabbato ante Dominicam de Passione, nulli Episcoporum praeterquam Romano Pontifici licet aliquas ordinationes », dum relate ad Ordines minores « licitum est Episcopis dominicis et aliis festis diebus unum aut duos ad minores Ordines promovere ».

Amplius: Ivo carnutensis, anno 1097 circiter, Hincmar scribens ad Episcopum metensem, nomine Adventium, versus annum 875, Rabanus Maurus paulo ante, Amalarius Fortunatus initio IX saeculi, Micrologus tardius invocant decreta Gelasii, et citant ordinationum tempus quasi statutum ab apostolica institutione et paternis canonibus.

Quum autem dies festi ab Alexandro introducti, diversimode essent interpretati in Pontificali edito ante Urbanum VIII, et plures etiam optimi Episcopi crederent in quocumque festo duplici, etiam non de praecepto, posse ad aliquam ordinationem procedere, Pontifex Urbanus VIII iussit addere vocem « *de praecepto* » in Pontificali, ut cesset controversia.

En praecipua historiae monumenta, quae extracta a Ca-

talano, Devoti, Soglia, Dom Cellier (1), mentem pontificiam aperiunt per diversa saecula, et finaliter ducunt ad nostram assertionem: Lex ecclesiastica regulariter non permittit collationem Sacrorum Ordinum, imo et Episcoporum consecrationem haberi in die non feriato S. Lucae et S. Marci evangelistarum, quamvis haec certo fieri queant in festis Apostolorum, quae sunt feriata.

A. Fourneret
ex Acad. Liturg. Rom.
Parochus loci vulgo dicti Lannes
(dioecesis Lingonensis).

QUAESTIO SOLVENDA

PRO MENSE APRILI 1899.

Consuetudo viget in quibusdam Ecclesiis, ut die 2 Novembris, cantata post defunctorum officium Missa, plures impartiantur Absolutiones. In his autem alii Responsorium *Libera me Domine* in tot partes dividunt, quot sunt Absolutiones impartiendae: alii integrum illud repetunt in singulis Absolutionibus: alii tandem canunt in primis aliqua ex illis Responsoriis, quae habentur post lectiones officii defunctorum, in ultima vero Absolutione, quae pro omnibus defunctis est, canunt Responsorium *Libera*. Quaeritur: 1° Quid generatim de dictis pluribus Absolutionibus tali die? 2° Quid de ultimo Responsorio in plures partes diviso, et de aliis hac illac sumptis?

(1) Histoire générale des Auteurs sacrés.

APPENDIX

E SUPREMA CONGREGATIONE S. OFFICII.

I.

Beatissime Pater, (1)

Episcopus N. N., pressus a Clero suae Dioecesis, qui in collationibus casuum conscientiae difficultates plures movent circa interpretationem Bullae Pii IX *Apostolicae Sedis,* datae IV idus Octobris 1869, ad istas explanandas fidenter ad sacram Congregationem Universalis Inquisitionis recurrit authenticam responsionem efflagitando.

Nam in commentariis ad censuras contentas Articulis XVI et XVII inter excommunicationes latae sententiae, R. Pontifici simpliciter reservatas, occurrit sermo de excommunicatis vitandis, ac proinde de vigore Constitutionis Martini V *Ad vitanda scandala,* utrum nec ne hodie sint tantum vitandi qui nominatim excommunicantur a Papa, vel etiam tales habendi sint clericorum notorii percussores. Iterum utrum vitandi sint qui nominatim excommunicantur, vel nominatim excommunicati declarantur ab Episcopo. Demum utrum qui communicat cum excommunicato vitando, praeter casus in Bulla *Apostolicae Sedis* expressos, incurrat nec ne excommunicationem minorem.

Doctores vero alii tum ex effato « legislator quod voluit expressit, quod noluit tacuit; » tum ex altero « odia sunt restringenda, » pro negativa sententia ratiocinantur; alii vero contradicunt, ductis rationum momentis tum a favorabili privilegio canonis, tum a iuridica legislatoris voluntate. Ut in re

(1) E commentario Ephemeridis *Il Monitore Ecclesiastico* quod nunc Romae evulgatur. Huic Decreto atque insequenti Cl Director notam apponit sequentis tenoris: Haec duo Decreta, quamvis satis antiqua, nunquam in lucem prodierant; nihilominus in ipsis nonnullae quaestiones magni momenti, atque inter Theologos controversae, dirimuntur.

tanti momenti anxietates tollantur, Episcopus orator humillime expostulat responsionem Pontificiam ad insequentia quatuor dubia :

I. Suntne vitandi qui nominatim excommunicantur sive a Papa, sive ab Episcopo ?

II. Suntne vitandi qui nominatim declarantur excommunicati sive a Papa, sive ab Episcopo ?

III. Suntne hodie excommunicati vitandi notorii Clericorum percussores ?

IV. Qui communicat cum excommunicato vitando, praeter peccatum, incurritne hodie excommunicationem minorem ?

Feria IV, die 9 Ianuarii 1884.

In Congregatione Generali coram EEmis ac RRmis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, propositis suprascriptis dubiis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt :

Ad I. et II. Affirmative ad normam Constit. Martini V, quae incipit Ad evitanda : *hoc excepto quod communicantes cum excommunicatis vitandis hodie non incurrunt excommunicationem maiorem, praeter casus comprehensos in Constit.* Apostolicae Sedis *IV idus Octobris 1869.*

Ad III. Affirmative, ut supra, iuxta laudatam Bullam Ad evitanda.

Ad IV. Detur Decretum fer. IV 5 Decembris 1883 in Petrocoren. quod ita se habet :

« 1. Fere omnes Constitutionis *Apostolicae Sedis* s. m. « Pii PP. IX commentatores docent, excommunicationem mi- « norem, vi huius Constitutionis, abolitam esse. Utrum haec « sententia tuto doceri possit in suo Seminario ? — Ad 1. « EE. DD. respondendum decreverunt : *Affirmative, facto « verbo cum SSmo.* »

Eadem vero die, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquis. Not.*

II.

Feria IV, die 2 Augusti 1893.

Huic S. R. et U. Inquisitionis Congregationi propositum fuit sequens dubium enodandum.

Utrum, ablata excommunicatione minori contra eos qui communicant cum excommunicatis nominatim a Summo Pontifice, censeatur etiam ablata prohibitio?

Porro in Congregatione Generali habita coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus proposito suprascripto dubio, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt: *Negative.*

Sequenti vero Feria V, die 3 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquis. Not.*

III.

Beatissimo Padre,

Il Vescovo N. N. spesso incontra difficoltà per completare la prova dello stato libero per il matrimonio, poichè avviene che alcuni senza essere nè vaghi, nè soldati, pure sono assenti dai loro paesi, nè possono ottenere il relativo certificato di stato libero per quel tempo di assenza. E perciò è che implora la facoltà di poter ammettere anche costoro al giuramento suppletorio, come si fa con i vaghi e militari. Dimanda tale facoltà pure nei casi, nei quali non si può ottenere il certificato della Cresima ricevuta. Che ecc.

Feria IV, die 30 Novembris 1898.

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis habita ab EE.mis Cardinalibus in rebus fidei et morum Generalibus Inquisitoribus, propositis suprascriptis precibus, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres rescribendum mandarunt:

Quoad documentum libertatis, transmittatur Instructio in Adrien. diei 1 Februarii 1865. — Quoad documentum Confirmationis, Episcopus utatur iure suo.

Feria vero VI, die 2 Decembris eiusdem anni, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, facta de his omnibus SS.mo D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII relatione, SS.mus resolutionem EE.morum Patrum adprobavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquis. Not.*

Instructio vero in Adrien. diei 1 Februarii 1865 est prout sequitur:

I. Se il Vescovo sia obbligato di accertare la libertà degli sposi, che contraggono matrimonio nella sua diocesi prima delle pubblicazioni col processo dei testimoni, ancorchè essi abbiano sempre avuto domicilio nella diocesi stessa?

Resp. Generatim loquendo, affirmative.

II. Qual maggiore ampiezza di significato si possa dare alla denominazione di vaghi, e se sia lecito al Vescovo ammettere al giuramento in luogo delle testimoniali delle curie e del processo sui testimoni pei matrimonii da celebrarsi nella propria diocesi, quelle persone che non essendo veramente vaghi furono contuttociò in parecchi luoghi diversi, e dichiarano di non poter somministrare testimoni alle curie per le fedi di stato libero; ed in generale se si possano trattare come i vaghi in quanto non se ne possono ottenere le richieste testimoniali di libertà, ammettendoli al giuramento in riguardo a quei luoghi, dai quali non si possono le testimoniali ottenere?

Resp. Affirmative, durante indulto admittendi ad iuramentum suppletorium, et servatis omnibus clausulis in eodem indulto contentis, et dummodo mora in unoquoque vagationis loco non excesserit annum.

III. Se la testimoniale dello stato libero deve sempre esser fatta, oltrechè sull'esame dei testimoni, anche sulle pubblicazioni?

Resp. Regulariter loquendo, affirmative, quando mora contrahentium non fuit continua per plures annos in loco in quo contrahitur matrimonium.

IV. Se la parte dell'istruzione *Si contrahentes sint vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fidem Ordinariorum suorum esse liberos etc.* rimanga senza vigore per la facoltà che la S. Sede concede per ammettere al giuramento suppletorio i vaghi ed i militi, e se per gli uni

e per gli altri tuttavia oltre il giuramento suppletorio si esigano le pubblicazioni nei luoghi, in cui vagarono ed esercitarono la milizia?

Resp. Indultum admittendi ad iuramentum suppletorium locum dumtaxat habere quando libertas status aliter legitime probari non potest.

V. Se, quando mancano i testimoni, o essendo quelli difettosi nella conoscenza delle persone, cosicchè non valgano a rispondere alle interrogazioni prescritte dal sopracitato decreto, ed in particolare a quelle che sono espresse sotto i nn. 9 e 13, come accade ordinariamente, possa il Vescovo permettere il matrimonio contentandosi delle pubblicazioni in quei luoghi, nei quali si possono far eseguire, ed in mancanza anche di queste o totali o parziali, se possa ammettersi al giuramento ad assumer questo come prova totale di libertà, e come parziale per riguardo ai paesi, in cui non si possono fare le pubblicazioni, nè il processo dei testimoni?

Resp. Urgendam observantiam instructionis s. m. Clementis X sub feria V 21 Augusti 1670 cum adnexis declarationibus datis fer. IV 24 Febr. 1847, et instandum ut parochi diligenter inquirant a contrahentibus testes fide dignos in respectivis locis examinandos. Si tamen id difficulter admodum fieri possit, admitti poterunt in curia loci ubi contrahitur matrimonium testes fide digni, qui status libertatem tempore vagationis concludenter probent; et si Ordinario opportunum videatur admitti etiam potest sponsus ad iuramentum suppletorium, constito tamen ipsum esse fide dignum. In casibus vero particularibus et difficilioribus r. p. D. Episcopus recurrat ad S. Congregationem. Quod si matrimonium adeo urgeat, ut tempus recurrendi non adsit, Episcopus curet concludentes probationes super status libertate prout expendiens iudicaverit aliter colligere. Romae, die 11 Ianuarii 1865.

IMPRIMATUR
P. Fr. Albertus Lepidi O. P.
S. P. A. Magister.
IMPRIMATUR
Franciscus Cassetta Patriarch. Antioch. Vicesgerens.

Proprietas Literaria.

Romae, Typis Fratrum **Amoroso**, Piazza della Torretta Borghese N. 22-25.